

WYŻSZA SZKOŁA GOSPODARKI W BYDGOSZCZY



**KONCEPCJA ROZWOJU TURYSTYKI
W GMINIE ŚWIECIE**

**Praca wykonana na zlecenie
Urzędu Miasta Świecie**

Autorzy:

dr Jan Owsiak

dr Janusz Sewerniak

Współpraca: mgr Grażyna Andrzejewska

Opracowanie komputerowe: dr Mieczysław Kunz

Bydgoszcz 2008

Wstęp

1. Cel pracy	3
2. Zakres pracy	4
I. Uwarunkowania rozwoju turystyki	4
1. Położenie gminy Świecie względem źródeł ruchu turystycznego	4
2. Zróżnicowanie i ranga zasobów turystycznych	5
2.1. Walory i atrakcje turystyczne	5
2.1.1. Walory turystyczne środowiska przyrodniczego	6
2.1.2. Walory krajoznawcze	8
2.1.3. Atrakcje turystyczne	10
2.2. Uwarunkowania ekologiczne	10
2.2.1. Obszary chronione	10
2.2.2. Zagrożenia walorów	13
2.3. Istniejąca infrastruktura turystyczna	14
2.3.1. Baza noclegowa	14
2.3.2. Baza gastronomiczna	16
2.3.3. Baza sportowo-rekreacyjna	16
2.3.4. Szlaki turystyczne	16
3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze	18
4. Obecny system obsługi ruchu turystycznego	19
5. Krajowy i zagraniczny ruch turystyczny	23
6. Dominujące formy turystyki i możliwości ich dalszego rozwoju	27
6.1. Turystyka krajoznawcza	27
6.2. Turystyka kwalifikowana (specjalistyczna)	28
6.3. Agroturystyka	28
6.4. Turystyka pobytowa	29
6.5. Wypoczynek świąteczny	29
7. Identyfikacja i ocena produktów turystycznych, w tym produktów markowych	29
8. Uwarunkowania formalno-prawne	31
9. Analiza SWOT	32
II. Koncepcja rozwoju turystyki	35
1. Atrakcyjność i konkurencyjność turystyki w gminie Świecie na tle powiatu świeckiego i województwa kujawsko-pomorskiego	35
2. Strategiczne cele rozwojowe turystyki	38
3. Cele operacyjne	40
4. Zadania realizacyjne	40
5. Rozwój produktów turystycznych	46
5.1. Wiodące produkty turystyczne	46
5.2. Markowe produkty turystyczne	47
6. Koncepcja harmonijnego zagospodarowania turystycznego	47
7. Promocja produktu turystycznego	47
8. Możliwości i działania w zakresie kształtowania i wzbogacania atrakcji turystycznych	48
9. Przewidywana wielkość ruchu turystycznego	48
10. Harmonogram realizacji celów i zadań w układzie etapowym	48
III. System wdrożenia koncepcji rozwoju turystyki	50
1. Charakterystyka przyjętych w koncepcji przedsięwzięć i inwestycji turystycznych	50
2. Priorytetowe inwestycje i przedsięwzięcia turystyczne dla gminy	50
3. Koncepcja promocji przedsięwzięć i inwestycji turystycznych. Metody pozyskania inwestorów i środków inwestycyjnych	50
4. Zadania administracji samorządowej w zakresie działań marketingowych, organizacyjnych i szkoleniowych związanych z wdrożeniem programu	51
IV. Podsumowanie	53

Załącznik**Mapa. 1 : 25 000. Koncepcja rozwoju turystyki w gminie Świecie**

1. Cel pracy

Rozwój turystyki stanowi jedną z głównych szans rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Świecie. Prawidłowo funkcjonująca gospodarka turystyczna może także przyczynić się do zachowania przyrody tego obszaru. Wprowadzanie odpowiednich form turystyki nawiązujących do specyfiki tego obszaru uaktywni gospodarczo poszczególne społeczności lokalne pod kątem obsługi turystyki. Natomiast inwestycje poczynione w turystyce będą stymulować ogólny rozwój infrastruktury użyteczności publicznej. Turystyka stanowić będzie bodziec do rozwoju średnich i małych podmiotów gospodarczych związanych bezpośrednio i pośrednio z obsługą ruchu turystycznego. Koniecznym warunkiem takiego rozwoju jest jego akceptacja przez mieszkańców i władze samorządowe, a następnie aktywne jego wdrażanie.

Szczególne znaczenie dla rozwoju turystyki ma występowanie na tym terenie części Zespołu Chełmińskiego i Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego. Jest to jedna z najważniejszych determinant możliwości rozwojowych turystyki. Z jednej strony, ze względu na dużą atrakcyjność turystyczną w parku występują nie tylko szerokie możliwości rozwojowe turystyki, co wiąże się jednocześnie z pewną presją turystyczną na ten teren, ale z drugiej strony rozwój turystyki ograniczony jest uwarunkowaniami związanymi z reżimem ochronnym parku. Sprowadza się to do jak najszerszego udostępnienia turystycznego parku z zachowaniem wszystkich ograniczeń związanych z koniecznością maksymalnej ochrony jego wartości przyrodniczych.

Celem pracy jest przedstawienie koncepcji rozwoju turystyki w gminie Świecie w warunkach rozwoju zrównoważonego. W zrównoważonym rozwoju użytkowanie i zagospodarowanie turystyczne środowiska przyrodniczego i kulturowego powinno być prowadzone w taki sposób, aby zapewnione było utrzymanie równowagi w systemach ekologicznych, a także nie następowała degradacja wartości kulturowych na tym terenie. Należy, więc organizować i promować takie formy turystyki, których rozwój (baza, sprzęt, użytkownicy) nie zakłóci sprawności funkcjonowania przyrody i zachowane zostaną wartości kultury materialnej i duchowej odwiedzanych obszarów.

Projekt koncepcji zostanie opracowany z uwzględnieniem następujących zasad:

- zrównoważonego rozwoju z preferencjami dla proekologicznych rozwiązań przyjaznych środowisku,
- zgodności programowej z podstawowymi dokumentami regionalnymi i lokalnymi,
- partnerstwa i dobrowolnej partycypacji wszystkich zainteresowanych podmiotów.

Zakłada się, że koncepcja będzie podstawą działania samorządu w zakresie jego kompetencji w dziedzinie turystyki, jak również będzie narzędziem w staraniach o uzyskanie środków unijnych na rozwój turystyki. Koncepcja powinna także inspirować, mobilizować i aktywizować podmioty gospo-

darce oraz społeczność lokalną do udziału w realizacji i wspieraniu zamierzeń rozwojowych w zakresie gospodarki turystycznej.

Przy sporządzaniu koncepcji zastosowano zasadę partnerstwa społecznego, polegającą na szerokich konsultacjach i wymianie poglądów z różnymi gremiami, organizacjami i stowarzyszeniami turystycznymi oraz z władzami gminy Świecie. Konsultacje te prowadzono we wstępnej fazie prac nad koncepcją, ustalając szczegółowy zakres i harmonogram prac oraz w fazie końcowej konsultując roboczą wersję koncepcji.

2. Zakres pracy

Koncepcja rozwoju turystyki opracowana została w oparciu o następujące analizy:

- uwarunkowań rozwoju turystyki (ocena walorów i atrakcji turystycznych oraz inwentaryzacja i ocena istniejącego zagospodarowania turystycznego),
- cech obecnego ruchu turystycznego,
- istniejącego produktu turystycznego.

Bardzo ważnym zagadnieniem w rozwoju turystyki jest promocja produktu turystycznego oferowanego w mieście i gminie. W pracy określony został sposób organizacji systemu informacji turystycznej i promocji oraz przedstawiono metody promocji oferowanych w gminie produktów turystycznych w celu przyciągnięcia jak największej liczby gości.

Wdrożenie programu rozwoju turystyki opracowano w formie rekomendacji przedsięwzięć i inwestycji turystycznych koniecznych do realizacji dla dalszego rozwoju turystyki na terenie gminy. Wdrożenie to powinno objąć jedynie przedsięwzięcia i inwestycje turystyczne zaakceptowane do realizacji przez władze jednostki.

Wdrożenie niniejszej koncepcji na obszarze gminy Świecie uzależnione jest od dwóch głównych czynników: działania władz samorządowych w rozwoju turystyki i aktywność mieszkańców w rozwoju produktu turystycznego. Do najważniejszych zadań lokalnej administracji samorządowej w zakresie rozwoju gospodarki turystycznej należą przede wszystkim działania w sferze organizacyjnej, szkoleniowej i inwestycyjnej. Zadania te podzielono umownie na następujące grupy działań: organizacyjno-kadrowe, popularyzatorskie, prawne, ofertowe oraz w sferze komunalnej.

I. Uwarunkowania rozwoju turystyki

1. Położenie gminy Świecie względem źródeł ruchu turystycznego

Gmina Świecie pod względem administracyjnym należy do powiatu świeckiego i województwa kujawsko – pomorskiego. Jednostka ta zajmuje obszar 175 km² i jest jedną z większych jednostek administracyjnych tego województwa. Poza miastem Świecie w jej skład wchodzi 23 wsie skupione w 13 sołectwach. Obecnie w gminie Świecie żyje 33,9 tys. mieszkańców, z czego około 27,0 tys. to mieszkańcy Świecia.

Według podziału fizyczno – geograficznego gmina Świecie leży w dwóch makroregionach: Pojezierze Południowopomorskie (mezoregion Wysoczyzna Świecka) oraz Dolina Dolnej Wisły (mezoregion Dolina Fordońska).

Głównymi szlakami komunikacyjnymi, przebiegającymi przez teren gminy Świecie, są drogi krajowe nr 1 i nr 5. Droga krajowa nr 1 łączy Polskę południową z aglomeracją trójmiasta. Drogą tą, dzięki połączeniom PKS, można dostać się do Świecia z głównych miast regionu; Torunia, Włocławka, Grudziądz oraz z wielu innych miast. Drogą krajową nr 5 Świecie ma bezpośrednie połączenie z Bydgoszczą, Poznaniem i Wrocławiem. Przewiduje się w najbliższym czasie podniesienie standardu tej drogi do parametrów drogi ekspresowej. Przez obszar gminy przebiegają również dwie drogi wojewódzkie, droga nr 239 łącząca Świecie z Laskowicami Pomorskimi oraz droga nr 240 prowadząca ze Świecia do Tucholi i Chojnic.

Dostępność komunikacyjna gminy znacznie zwiększy się po wybudowaniu transeuropejskiej autostrady A-1, która będzie przebiegać w bezpośrednim sąsiedztwie wschodniej granicy gminy, w odległości około 10 km od Świecia.

Gmina Świecie ma również dobrą dostępność kolejową. Przez teren jednostki przebiega magistrala węglowa Śląsk – Porty ze stacją kolejową Terespol Pomorski. Magistrala ta jednakże nie ma połączenia z miastem Świecie.

2. Zróżnicowanie i ranga zasobów turystycznych

2.1. Walory i atrakcje turystyczne

Walory turystyczne są jednym z podstawowych uwarunkowań funkcjonowania i rozwoju turystyki na omawianym obszarze. Są to przede wszystkim walory środowiska przyrodniczego i kulturowego. Bardzo sprzyjającym dla turystyki, szczególnie dla kreowania produktów turystycznych, jest fakt, że na wielu obszarach walory przyrodnicze i kulturowe występują wspólnie.

2.1.1. Walory turystyczne środowiska przyrodniczego

Najważniejszymi elementami środowiska przyrodniczego decydującymi o atrakcyjności turystycznej gminy Świecie są wody powierzchniowe, szata leśna i rzeźba terenu. Podstawową rolę pod tym względem odgrywają jednak jeziora, rzeki Wisła i Wda oraz szata leśna. Wynika to z faktu moż-

liwości tworzenia różnego rodzaju produktów turystycznych w oparciu o te elementy środowiska przyrodniczego w powiązaniu z odpowiednim zagospodarowaniem turystycznym.

Na omawianym terenie występuje w sumie 5 jezior o powierzchni ponad 5 ha. Uznano, że jeziora o powierzchni powyżej 5 ha mogą być z powodzeniem użytkowane dla celów turystyczno-rekreacyjnych a mniejsze zbiorniki jedynie dla potrzeb lokalnych. Największe z nich jezioro Deczno zajmują powierzchnię 43,0 ha. Pozostałe to jeziora: Piaskowe, Wielkie i Radon w sąsiedztwie wsi Ernestowo i Czaple oraz Staw Kamionka we wsi Skarszewy. Gmina Świecie graniczy też z jeziorem Bielskim. Granica gminy przebiega jego południowo-wschodnim brzegiem. Niekorzystne jest to, że część jezior jest w stadium silnego zarastania, co w znacznym stopniu ogranicza ich dostępność turystyczną. W jeziorach występują różne gatunki ryb, z których najczęściej spotkać można płocie, leszcze, karpie, karasie, szczupaki, okonie i liny.

Atrakcyjnym miejscem dla wypoczynku, zwłaszcza dla codziennego i świątecznego jest zbiornik wodny w Kozłowie. Jest to sztuczny zbiornik retencyjny i rekreacyjny zbudowany na rzece Wdzie, którego powierzchnia wynosi 35,0 ha.

Przez obszar gminy przepływa atrakcyjna turystycznie rzeka Wda (Czarna Woda). Wda liczy 198 km długości a jej dorzecze zajmuje 2325 km² powierzchni. Swój początek rzeka bierze na Równinie Charzykowskiej, w okolicach Bytowa, wypływając z jeziora Krążno na wysokości 160 m npm. W górnym biegu przepływa przez szereg jezior, a następnie w biegu środkowym przecina Bory Tucholskie. W dolnym biegu, na terenie Wysoczyzny Świeckiej, rzeka przepływa przez trzy zbiorniki zaporowe Żur, Grudek i Kozłowo. Ze względu na zmienny charakter, miejscami nawet górski, jest to jedna z najbardziej atrakcyjnych turystycznie rzek nizinnych w Polsce. W całym swoim biegu Wda jest rzeką silnie meandrującą, tworząc liczne i malownicze zakola. Na terenie gminy Świecie szlak Wdy ma około 16 km długości. Wda wpływa do Wisły w Świeciu na wysokości 23,0 m npm. Szlak wodny Wdy jest stosunkowo łatwy, lecz miejscami uciążliwy ze względu na przeszkody wymagające przenoszenia kajaków.

Należy także podkreślić, że gmina Świecie położona jest nad Wisłą, co ma duże znaczenie dla rozwoju turystyki. Wisła stanowi granicę jednostki na długości około 22 km.

We wschodniej, zalesionej części gminy przepływa rzeczka Mątawa, będąca lewym dopływem Wisły. W dolnym odcinku Mątawa, płynąca w dolinie Wisły, stanowi atrakcyjny szlak kajakowy.

Obszar gminy Świecie charakteryzuje się występowaniem zróżnicowanych zbiorowisk roślinnych. Są to przede wszystkim tereny leśne, obszary zadrzewione, łąki i pastwiska oraz tereny zieleni urządzonej. Dla turystyki szczególnie ważna jest szata leśna, która stanowi – obok wód powierzchniowych – najważniejszy walor turystyczny środowiska przyrodniczego. Lasy zajmują powierzchnię około 4050 ha, co stanowi 23,1% powierzchni ogólnej gminy. Lasy w 88,4% ogólnej powierzchni stanowią własność Skarbu Państwa, natomiast pozostałą część zajmują lasy prywatne. W

zbiorowiskach leśnych dominują siedliska borowe, natomiast głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna. Gatunkami domieszkowymi są głównie: brzoza, dąb, buk i świerk. W gminie Świecie ważną rolę odgrywają lasy ochronne; glebochronne (chronią strome zbocza jarów i wąwozów przed erozją – w Grucznie i Topolnie), wodochronne (Święte, wokół jeziora Deczno), rekreacyjno-zdrowotne i estetyczno-krajobrazowe. W ramach programu zwiększania lesistości planuje się wzrost powierzchni gruntów leśnych w gminie do około 27%. W pierwszej kolejności przeznaczono do zalesienia 154 ha gruntów prywatnych w następujących miejscowościach: Sulnówko, Kozłowo, Święte, Gruczno, Wielki Konopat i Polski Konopat.

Rozmieszczenie przestrzenne lasów na terenie gminy jest nierównomierne. Duże powierzchnie leśne występują w trzech zwartych kompleksach, a mianowicie w części wschodniej, północno-zachodniej (w sąsiedztwie jeziora Deczno) i zachodniej (w sąsiedztwie Przechowa). Jednocześnie korzystne dla większości form turystyki jest to, że kompleksy leśne występują na obszarach o urozmaiconej rzeźbie terenu oraz w otoczeniu zbiorników wodnych. Jak już stwierdzono stwarza to sprzyjające warunki do rozwoju różnych form turystyki. Należy również podkreślić, że obszar gminy jest bogaty w enklawy środowiska o charakterze zbliżonym do naturalnego (użytki ekologiczne), zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (torfowiska, trzcinowiska, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, skarpy, jary itp.) znacznie uatrakcyjniające wiejską przestrzeń turystyczną.

Atrakcyjność turystyczna rzeźby terenu na tym obszarze jest zróżnicowana i jest uzależniona przede wszystkim od stopnia urzeźbienia. Najwyższą atrakcyjnością turystyczną odznaczają się strefy krawędziowe dolin rzecznych Wisły i Wdy, a także tereny wysoczyzny morenowej falistej, pagórki i wzgórza morenowe. Istotnym kryterium atrakcyjności rzeźby są wysokości względne. Z uwagi na niewielkie zróżnicowanie wysokości względnych takie formy rzeźby terenu jak: płaskie powierzchnie sandrowe, wysoczyzna morenowa płaska, równiny zastoiskowe odznaczają się niską atrakcyjnością turystyczną. Dla form wędrownych najbardziej atrakcyjne są rynny jeziorne oraz strefy moreny czołowej. Najbardziej atrakcyjne pod względem rzeźby terenu są wschodnie i południowe obszary gminy. Część środkowa i północna charakteryzuje się niską atrakcyjnością rzeźby terenu.

2.1.2. Walory krajoznawcze

Oprócz atrakcyjności przyrodniczej i krajobrazowej obszar gminy Świecie jest bogaty w walory kulturowe. Znajdują się tutaj liczne obiekty dziedzictwa kulturowego, takie jak zabytki budownictwa sakralnego (kościół, kapliczki, krzyże przydrożne) oraz świeckiego (zamek krzyżacki, dwory, chaty wiejskie, zabytkowe kamienice), a także stanowiska archeologiczne i miejsca pamięci narodowej.

Niewątpliwie najwięcej zabytków dziedzictwa kultury materialnej zachowało się w Świeciu.

Do zabytków tych zaliczyć należy:

- **Kościół farny** (Stara Fara) Matki Boskiej Częstochowskiej (Sanktuarium Maryjne) i św. Stanisława Biskupa, to kościół łączący w sobie szereg stylów architektonicznych, od gotyku po barok, budowę kościoła rozpoczęto w 1400 roku i trwała ona przez około 100 lat, w czasie II wojny światowej kościół uległ zniszczeniu, a odbudowany został w latach 1983 – 1988,
- **Klasztor Pobernardyński** z kościołem Niepokalanego Poczęcia NMP, zbudowany w latach 1692 – 1720 jako kościół rokokowy,
- **Kościół św. Andrzeja Boboli** – jest to świątynia neogotycka zbudowana pierwotnie dla Luteran w latach 1891 – 1894, w panoramie miasta dominuje jego wieża o wysokości 46 metrów, będąca najwyższym tego typu obiektem w mieście.

Na terenach wiejskich zachowało się niewiele zabytków sakralnych. Należą do nich:

- **Kościół Św. Jana Chrzciciela** w Grucznie, neogotycki, został wybudowany pod koniec XVIII w., gruntownie przebudowany w latach 1873-1876,
- **Kaplica św. Barbary** w Sartowicach pochodząca z 1850 roku, gdzie najcenniejszymi zabytkami są: kropielnica romańska z XIII i XIV wieku, krucyfiks z XIV wieku, chrzcielnica z połowy XVII wieku i obraz Najświętszej Panny Marii Niepokalanego Poczęcia z 1773 roku.

Z obiektów zabytkowych świeckich do najbardziej atrakcyjnych należą:

- **Zamek pokrzyżacki** w Świeciu zbudowany w latach 1335 - 1350, będący jedną z nielicznych wodnych fortec średniowiecznej Europy, do obecnych czasów zachowało się tylko częściowo odbudowane jego północne skrzydło oraz wysoka na 34,7 m wieża, zbudowana w stylu gotyckim z cegły i kamienia, która jest najwyższą krzywą wieżą w Polsce o odchyleniu od pionu wynoszącym 106 cm; ze skrzydła wschodniego przetrwały jedynie przesklepione pomieszczenia piwniczne; ocalały także dolne partie dwóch pozostałych baszt oraz krótkie fragmenty murów obwodowych; w części zachowanych piwnic i podziemi zamku występuje dość liczna kolonia nietoperzy, która może być w przyszłości otoczona ochroną w formie rezerwatu; od 2002 roku, zamek jest udostępniony dla odwiedzających, natomiast na dziedzińcu odbywają się liczne festyny i koncerty,
- **Mury obronne** w Świeciu z XIV wieku, zachowane w dobrym stanie, w historii oprócz roli obronnej, spełniały też funkcje przeciwpowodziowe,
- **Kamienice mieszczańskie** w Świeciu zbudowane głównie w okresie od 1860 do 1900 roku, reprezentują wszystkie style architektoniczne XIX wieku,
- **Ratusz** w Świeciu – zbudowany z jasnej cegły w 1879 roku, w stylu neogotyckim, obecnie znajduje się tu pałac ślubów, w budynku ratusza od kilku lat działa Izba Regionalna; w kilku

salach znajdują się znaleziska archeologiczne, historyczne dokumenty i różnego rodzaju pamiątki ukazujące historię miasta,

- **Pałac** w Sartowicach wzniesiony został w 1770 roku w miejscu wcześniejszego, który spłonął w połowie XVIII wieku; dwór został wzniesiony w stylu klasycznym, później był kilkakrotnie przebudowywany i nosi ślady kilku stylowych nawarstwień,
- **Park przypałacowy** w Sartowicach położony jest na urwistym brzegu Wisły, pochodzi z przełomu XVIII i XIX wieku, jest zaprojektowany w stylu angielskim, z parku rozpościera się atrakcyjny widok na dolinę Wisły, drzewostan w parku jest zróżnicowany z licznymi okazami starodrzewu, wiek najstarszych okazów drzew wynosi około 200 lat, park w czasie II wojny światowej został zdewastowany, kiedy to zniszczono około 45% drzewostanu,
- **Ośrodek Dydaktyczno – Muzealny** w zabytkowej chacie z 1770 roku w Chrystkowie, podcieniowa chata kryta strzechą trzcinową, będąca pozostałością po holenderskich osadnikach (menonitach), to jeden z ostatnich, dobrze zachowanych tego typu obiektów w Dolinie Dolnej Wisły, wraz z budynkiem inwentarskim chata stanowi przykład formy architektonicznej odpowiednio przystosowanej do żywiołu powodzi, dom posiada podcień wsparty na pięciu słupach, zachowała się zrębowa konstrukcja budynku z kompletem zabytkowej stolarki okiennej i drzwiowej, w 1992 roku chata wpisana została do centralnego rejestru zabytków, natomiast w 1996 roku obiekt został wykupiony przez ówczesną Dyрекcję Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Wisły,
- **Zabytkowy młyn** w Grucznie z 1888 roku, młyn napędzany był do połowy XX wieku turbiną wodną, którą w tym czasie zastąpiły silniki elektryczne, od 2001 roku obiekt jest własnością Towarzystwa Przyjaciół Dolnej Wisły i udostępniony jest do zwiedzania, przy młynie założona została pokazowa kolekcja starych odmian zbóż uprawianych dawniej na terenie Doliny Dolnej Wisły,
- Miejsca związane z pamiątkami, np. obelisk Fryderyka Chopina w Kozłowie.

2.1.3. Atrakcje turystyczne

W gminie Świecie poza walorami przyrodniczymi i krajoznawczymi występuje duża ilość atrakcji turystycznych, którymi są różnego rodzaju imprezy kulturalne, rekreacyjne i sportowe. Imprezy te są organizowane w mieście i na terenach wiejskich.

Do najpopularniejszych imprez kulturalnych należą:

- Międzynarodowy Festiwal Orkiestr Dętych w Świeciu, na którym występują orkiestry z Polski i Europy,

- Ogólnopolski Maraton Piosenki Studenckiej i Turystycznej „Nocne Śpiewanie” w Świeciu na Zamku, organizowany od 25 lat, jest to także przegląd kwalifikacyjny do Finału Studenckiego Festiwalu Piosenki w Krakowie, od 2007 roku Maraton zmienił formułę i nazwę na Maraton Piosenki Osobistej "Nocne Śpiewanie",
- Jarmark Kociewski – impreza cykliczna organizowana w maju, w jarmarku uczestniczą amatorskie zespoły folklorystyczne, twórcy ludowi wystawiają własne rękodzieła, można wziąć udział w warsztatach twórczych,
- Dni Kultury Średniowiecznej organizowane na zamku; w programie znajdują się między innymi festyny połączone z pokazami walk rycerskich, pokazem czerpania papieru i wyrobu naczyń glinianych,
- Festiwal Smaku organizowany cyklicznie przez Towarzystwo Przyjaciół Dolnej Wisły w Grucznie, na przełomie sierpnia i września; jest to impreza dwudniowa, na której prezentowane są wyroby kulinarne z różnych rejonów województwa kujawsko-pomorskiego. Jedną z uznanych marek kulinarnych w dolinie Wisły są przetwory z owoców, głównie śliwek, z których znane są nie tylko Strzelce Dolne, ale także produkowane w oparciu o sady owocowe w gminie Świecie.

2.2. Uwarunkowania ekologiczne

2.2.1. Obszary chronione

Za priorytetową formę ochrony przyrody i krajobrazu uznaje się wielkoprzestrzenny system obszarów chronionych. Jest to forma w polityce ekologicznej powszechnie uznawana za najbardziej efektywną. Na system ten na terenie gminy Świecie składają się: rezerваты przyrody, park krajobrazowy, obszary Natura 2000, Świecki Obszar Chronionego Krajobrazu oraz użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Podstawowym zadaniem tego systemu jest:

- przywrócenie obszarom zdegradowanym równowagi ekologicznej i zachowanie tej równowagi na obszarach najcenniejszych przyrodniczo,
- użytkowanie gospodarcze, w tym turystyczne i wypoczynkowe tych obszarów w warunkach rozwoju zrównoważonego.

Należy także podkreślić, że obszary użytkowane turystycznie i planowane do zagospodarowania turystycznego objęte są tym systemem ochrony przyrody.

Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego jest jednym z największych parków w kraju. Ma powierzchnię ponad 60 tys. ha. Na terenie miasta i gminy Świecie Zespół Parków zajmuje około 6,2 tys. ha. Ośią hydrograficzną Zespołu Parków jest rzeka Wisła. Na najbar-

dziej przyrodniczo wartościowych obszarach utworzono 14 rezerwatów przyrody, a kolejne 4 są projektowane. W granicach parku znajduje się 101 pomników przyrody, głównie drzew, oraz 4 obiekty przyrody nieożywionej, jaskinia, gład narzutowy i dwa źródła. Atrakcyjność turystyczną Zespołu Parków wzbogacają również obiekty kulturowe.

Na terenie gminy Świecie występują 4 rezerваты przyrody (w tym jeden projektowany). Są to (mapa 1):

- **Rezerwat „Śnieżynka”** – jest to rezerwat florystyczny o powierzchni 3 ha, położony we wsi Wiąg. Jest to fragment śródpolnego wąwozu, którego dnem płynie ciek. Rośnie tu ponad 130 gatunków roślin naczyniowych. W rezerwacie przyrody znajduje stanowisko śnieżynki przebiśnieg. Stoki wąwozu porastają drzewa liściaste: dęby, lipy, wiązy i jesiony;
- **Rezerwat „Parowy Ostnicowe Gruczna”** – to rezerwat roślinności stepowej o powierzchni 24 ha, leżący na zboczu doliny Wisły pomiędzy wsiami Gruczno i Topolek. W rezerwacie, szczególnie na nasłonecznionych zboczach, zachowały się zespoły muraw kserotermicznych. Występuje tu także ostnica Jana – rzadko spotykany w Polsce stepowy gatunek trawy. Na całej powierzchni rezerwatu występują rośliny murawowe, takie jak: ostnica włosowata, dzwonek syberyjski, wężymord stepowy, czy fiołek kosmaty;
- **Rezerwat „Grabowiec”** – to rezerwat leśny, położony w okolicy Sartowic, zajmujący ponad 27 ha powierzchni. W rezerwacie chroniony jest fragment naturalnego lasu grądowego z rzadkimi gatunkami roślin zielnych i bogatym runem. W drzewostanie dominują gatunki liściaste, takie jak: jesion, buk, dąb (szypułkowy i bezszypułkowy), natomiast w warstwie krzewów: leszczyna, jarzębina, trzmielina, bez koralowy i bez czarny;
- **Rezerwat „Czarcie Góry”** – to projektowany rezerwat krajobrazowy o powierzchni około 65 ha, rozciągający się na odcinku 5,5 km, wzdłuż zbocza opadającego stromo do Wisły. Rezerwat obejmuje urwiste stoki i parowy porośnięte lasem liściastym z bogatym runem. W drzewostanie występują: dąb szypułkowy, grab zwyczajny, wiąz szypułkowy, modrzew zwyczajny i sosna zwyczajna. W runie natomiast rosną między innymi: dzwonek syberyjski, miłek wiosenny, lilia złotogłów, buławnik wielkokwiatowy i irga zwyczajna. W zachodniej części rezerwatu płynie malowniczy strumień, który tworzy liczne meandry, a powalone pnie i gałęzie tworzą małe wodospady, co nadaje temu zakątkowi swoisty urok. W środkowej części rezerwatu znajduje się park w stylu angielskim z licznymi pomnikami przyrody takimi, jak: miłorząb japoński, dąb szypułkowy, kasztanowiec biały, choina kanadyjska, platan wschodni, buk zwyczajny i świerk srebrzysty. Na terenie planowanego rezerwatu znajdują się 2 punkty widokowe na Wisłę oraz ścieżka dydaktyczna.

Obszary Natura 2000 – są to: Dolina Dolnej Wisły jako obszar specjalnej ochrony ptaków (OSOP) oraz Zamek w Świeciu wraz z otoczeniem (łąki i pastwiska, grunty orne oraz tereny sportowe i wypoczynkowe) jako potencjalny specjalny obszar ochrony (SOO).

Pomniki przyrody – są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia, o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno – pamiątkowej i krajobrazowej. Bardzo często odznaczają się one indywidualnymi cechami. Są nimi na przykład sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa, aleje, skałki, jaskinie, wodospady, źródła, głązy narzutowe i inne. Na terenie gminy wyznaczono 91 pomników przyrody, z czego 36 zlokalizowanych jest w Świeciu. Są to głązy narzutowe, źródło oraz różne gatunki drzew (buk, dąb, cis, lipa, wiąz, topola i klon) występujące pojedynczo lub w zespołach.

Użytki ekologiczne nie chronią całych ekosystemów, a jedynie ich fragmenty będące miejscami zachowania różnorodności biologicznej. Są to najczęściej: torfowiska, bagna, jary, skarpy, starorzecza, zadrzewienia, zakrzaczenia, łąki lub pastwiska. Na terenie gminy Świecie wyznaczono 11 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 19,18 ha. Użytki te występują w miejscowościach: Czapelki, Grabowiec, Gruczno, Sartowice, Sulnówko i Topolek.

Obszary chronionego krajobrazu to tereny wyróżniające się krajobrazowo oraz różnorodnością ekosystemów. Można tu prowadzić działalność gospodarczą, w tym turystyczną, przy zachowaniu równowagi biologicznej. W gminie Świecie wyznaczono Świecki Obszar Chronionego Krajobrazu, który zajmuje powierzchnię 3450 ha. Na obszarze tym leży między innymi jez. Deczno.

2.2.2. Zagrożenia walorów

Głównymi zagrożeniami dla walorów turystycznych wpływającymi w pewnym stopniu na możliwość rozwoju turystyki na obszarze gminy Świecie są:

- zanieczyszczenie wód powierzchniowych,
- zaśmiecanie przez mieszkańców i turystów terenów w sąsiedztwie szlaków pieszych, ścieżek przyrodniczych i szlaków rowerowych,
- emisja zanieczyszczeń powietrza,
- działalność rolnicza,
- niesprawne instalacje komunalne.

Podstawę gospodarki turystycznej na tym obszarze stanowią wody powierzchniowe; rzeki Wiśła i Wda oraz jezioro Deczno i sztuczny zbiornik wodny na Wdzie w Kozłowie. Jakość wód w rzekach odpowiada III klasie czystości (według dawnej klasyfikacji), natomiast czystość jeziora Deczno oceniana jest głównie w klasach I i II. Jest to jedno z najczystszych jezior w woj. kujawsko-pomorskim.

O jakości wód powierzchniowych w dużej mierze decydują zanieczyszczenia obszarowe. Ocenia się, że około 60 % ładunku zanieczyszczeń w wodach powierzchniowych pochodzi z zanieczyszczeń przestrzennych. Najbardziej skutecznym sposobem ograniczenia wpływu zanieczyszczeń obszarowych na jakość wód jest poprawa struktury użytkowania gruntów w zlewniach bezpośrednich wód. Za najbardziej efektywne w tym zakresie narzędzie poprawy uznać należy wzrost powierzchni leśnych, zadrzewień i zakrzewień, a w szczególności kształtowanie tzw. pasów ochronnych wzdłuż linii brzegowych.

Zanieczyszczenie powietrza na terenie gminy Świecie powstaje głównie jako wynik procesu spalania paliw, przede wszystkim węgla kamiennego w kotłowniach i paleniskach indywidualnych, transportu samochodowego oraz procesów technologicznych (Mondi Świecie S.A.). Stopień zanieczyszczenia powietrza zależy jest głównie od wielkości emisji i koncentracji emitatorów na danym obszarze, od warunków przewietrzania oraz od wpływu źródeł transgranicznych. Jednym z podstawowych źródeł zanieczyszczeń powietrza jest emisja zanieczyszczeń od transportu samochodowego. Na podstawie danych literaturowych przyjąć można, że aktualnie do 50 % zanieczyszczeń powietrza w miastach pochodzi ze spalin samochodowych.

Podstawowym źródłem hałasu decydującym o klimacie akustycznym obszaru jest komunikacja drogowa. Na terenie gminy Świecie – mimo zbudowanej obwodnicy miasta – jest to dosyć ważny problem, gdyż teren ten przecina jedna z najbardziej obciążonych tras drogowych, droga krajowa nr 1, łącząca się na terenie gminy z drogą krajową nr 5. Uciążliwość tras drogowych jest zależna od wielu czynników, a głównie od natężenia ruchu, struktury strumienia pojazdów, a zwłaszcza udziału w nim pojazdów ciężkich, prędkości pojazdów, rodzaju i stanu nawierzchni i jej konfiguracji, stanu technicznego pojazdów, charakteru zabudowy terenów przyległych do tras oraz od organizacji ruchu.

2.3. Istniejąca infrastruktura turystyczna

Inwentaryzacja infrastruktury turystycznej dokonana w trakcie badań terenowych przeprowadzonych pod koniec sierpnia 2008 r. obejmowała elementy bazy noclegowej oraz pozostałe elementy zagospodarowania turystycznego (baza gastronomiczna, baza towarzysząca, urządzenia turystyczne i rekreacyjno-sportowe oraz szlaki turystyczne).

2.3.1. Baza noclegowa

W przypadku bazy noclegowej określano następujące cechy poszczególnych obiektów:

- położenie obiektu,
- rodzaj obiektu,
- ilość miejsc noclegowych całorocznych i sezonowych,
- wyposażenie obiektu.

Tabela 1. Wykaz bazy noclegowej gminy Świecie

Lp	Położenie	Rodzaj obiektu	Miejsca noclegowe	Wyposażenie obiektu
1.	Świecie	Vistula Hotel ***	66 miejsc w pokojach: - 1 apartament - 16 pokoi 1 os. - 21 pokoi 2 os., w tym 6 pokoi z dużym łóżkiem	Wyposażenie pokoi: telefon, radio, rekre-zor (TV Sat.), łazienka z WC, prysznicem lub wanną, w hotelu znajduje się: restauracja na 100 miejsc rekreacyjnych, sale konferencyjne z pełnym wyposażeniem dydaktycznym i audiowizualnym mogące pomieścić od 20 do 60 osób, taras hotelowy, basen, jacuzzi, solarium, sauna, siłownia, sejf depozytowy, 18 garaży, parking, hotel przystosowany jest do przyjmowania gości – osób niepełnosprawnych, w otoczeniu hotelu znajduje się kompleks leśny umożliwiający prowadzenie zajęć rekreacyjnych.
2.	Świecie	Hotel „Magdalena”	40 miejsc w pokojach: - 2 pokoje 1 os. bez łazienki, - 1 pokój 1 os. z łazienką, - 12 pokoi 2 os. bez łazienki, - 1 pokój 2 os. z łazienką, - 4 pokoje 3 os. bez łazienki.	Do dyspozycji gości parking strzeżony i restauracja.
3.	Świecie	Camping przy Zamku	12 miejsc noclegowych w domkach campingowych, możliwość podłączenia przyczep (16 stanowisk)	Czynny w sezonie letnim od maja do października
4.	Sulnowo	Ośrodek Wypoczynkowy „DECZNO”	21 miejsc w pokojach: - 1 pokój 2 os. - 5 pokoi 3 os. - 1 pokój 4 os. pole namiotowe na ponad 200 osób, możliwość podłączenia przyczep (50 stanowisk)	Pokoje z łazienkami, telewizor i telefon; w ośrodku: kąpielisko strzeżone, kawiarnia, grill, dyskoteka, boiska, wypożyczalnia sprzętu, parking strzeżony; ośrodek przystosowany dla osób niepełnosprawnych
5.	Sulnowo	Camping: Yacht Club „Columbus”	9 miejsc noclegowych w domkach, pole namiotowe	Camping nad jez. Deczno; plaża pomost, kąpielisko

6.	Jez. Deczno	Ośrodek Harcerski	20 miejsc w domkach campingowych	Kąpielisko, pomost, hangary, sanitariaty
7.	B. Furtak Gruczno	Gospodarstwo agroturystyczne	5 pokoi z możliwością wykupienia posiłków regionalnej kuchni,	Zwierzęta w gospodarstwie
8.	M.K. Furtek Gruczno	Gospodarstwo agroturystyczne	Pokoje z wyżywieniem	Plac zabaw, ogród, w pobliżu las i Chrystkowo
9.	D. Grzybowska Gruczno	Gospodarstwo agroturystyczne	Pokoje o wysokim standardzie z łazienkami (2 domy wolnostojące)	Hodowla owiec merynosów, ogród, plac zabaw, grill, przejażdżki bryczką po okolicy, niedaleko las
10.	B. Dekowska Kozłowo 1	Gospodarstwo agroturystyczne	Pokoje z wyżywieniem, ogród	W sezonie od maja do października
11.	D. J. Trokowsy Kozłowo 37	Gospodarstwo agroturystyczne	3 pokoje ze wspólną łazienką, maks. dla 10 osób	Stadnina koni, murowany grill, boisko do siatkówki, hippika, wycieczki konne,
12.	A. Suchomska Ernestowo 32	Gospodarstwo agroturystyczne	3 pokoje z łazienką, duża kuchnia z jadalnią	Zwierzęta gospodarcze w tym kucyk, plac zabaw, wigwam, w którym organizowane są imprezy okolicznościowe
13.	E. C. Kwiatkowsy Chrystkowo 21	Gospodarstwo agroturystyczne	Pokoje 2 i 3 osobowe, pole namiotowe dla maks. 30 osób, kuchnia regionalna	Zabytkowa chata pomenonicka, zwierzęta w gospodarstwie: owce wrzosówki, świnki wietnamskie, kucyk; często organizowane są imprezy plenerowe
14.	E. Walkowiak, Chrystkowo 1	Gospodarstwo agroturystyczne	Pokoje, wyżywienie	Ogród, grill, zwierzęta w gospodarstwie
15.	Świecie	Internat Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych	Przyjmuje zorganizowane grupy (maks. 50 osób) z wcześniejszą rezerwacją,	Usługi noclegowe świadczone przez cały rok w soboty i niedziele
16.	Jez. Deczno	Domki letniskowe	2 obiekty	
17.	Jez. Deczno	Domki letniskowe	10 obiektów	
18.	Kozłowo	Domki letniskowe	2 obiekty	
19.	Świecie	Pokoje gościnne	Obiekt przy Starej Farze	Możliwość zapewnienia noclegów dla 100 osób

Źródło: opracowanie własne

Na terenie gminy Świecie występują także domki letniskowe (14 obiektów). Zlokalizowane są nad jez. Deczno (12 obiektów) i nad zbiornikiem w Kozłowie – dwa obiekty.

Tak, więc w gminie Świecie znajduje się w sumie 19 obiektów noclegowych. Są to obiekty całoroczne o pojemności wynoszącej 306 miejsc noclegowych oraz obiekty sezonowe, które oferują 761 miejsc. Są to miejsca na polach namiotowych (280 miejsc), na polach campingowych, gdzie jest możliwość podłączenia przyczep campingowych (351 miejsc) oraz w domkach letniskowych, gdzie może przebywać jednorazowo około 70 osób (licząc średnio 5 miejsc noclegowych w jednym domku). Razem jednorazowo w sezonie letnim może tu przebywać 1067 osób.

2.3.2. Baza gastronomiczna

Baza gastronomiczna jest ważnym elementem obsługi ruchu turystycznego, jak i mieszkańców gminy Świecie. Obiekty gastronomiczne zlokalizowane są tylko w Świeciu oraz Sulnowie, nad jez. Deczno. W sumie w Świeciu znajduje się 20 obiektów gastronomicznych, w tym: 6 restauracji, 2 kawiarnie, 2 cukiernie, 3 pizzerie, 4 bary i 3 puby, natomiast w Sulnowie są tylko: kawiarnia i bar.

2.3.3. Baza sportowo – rekreacyjna

Baza sportowo-rekreacyjna jest to element zagospodarowania turystycznego służący do zapewnienia warunków do czynnego wypoczynku (głównie dla przyjezdnych) oraz uprawiania różnych form sportu masowego i rekreacji dla mieszkańców. Zdecydowana większość tych obiektów zlokalizowana jest w Świeciu. Są to: hala widowiskowo – sportowa, boiska piłkarskie (3 obiekty), stadion z bieżnią tartanową, boisko do piłki ręcznej, boisko do koszykówki, korty tenisowe, basen wodny, skate-park, boiska i sale sportowe usytuowane w szkołach oraz urządzenia sportowo – rekreacyjne na osiedlach mieszkaniowych. Na terenach wiejskich tego typu obiektów jest niewiele. Występują w miejscowościach: Gruczno (stadion piłkarski), Kozłowo (boisko do siatkówki), Sulnowo (kąpielisko strzeżone, wypożyczalnia sprzętu wodnego, przystań jachtowa) i Wiąg (boisko piłkarskie).

2.3.4. Szlaki turystyczne

Na terenie gminy Świecie w celu łączenia obszarów atrakcyjnych turystycznie oraz ułatwienia poruszania po tym obszarze wytyczono i oznakowano szereg szlaków turystycznych. Są to szlaki piesze, rowerowe i wodne. Przez gminę Świecie prowadzą następujące szlaki piesze:

- Szlak żółty „im. Fryderyka Chopina” prowadzący z Terespoła do Świecia, upamiętniający pobyt Chopina na tych terenach, przebiega obok tablicy pamiątkowej w Kozłowie; szlak ma około 8 km długości,
- Szlak zielony „Nadwiślański” prowadzący lewobrzeżną częścią Doliny Dolnej Wisły z Bydgoszczy do Świecia prezentuje walory krajobrazowe doliny Wisły; szlak ma 51,4 km długości,
- Szlak niebieski „Zamkowy” łączący Świecie z Chełmnem, prowadzi od ruin zamku krzyżackiego do pomnika upamiętniającego żołnierzy 8 Pułku Strzelców Konnych poległych w czasie II wojny światowej znajdującego się w okolicach Chełmna; szlak ten ma 9 km długości,

- Szlak czarny „Na Diabelce” prowadzi ze Świecia do Sartowic stanowiąc przedłużenie szlaku zielonego „Nadwiślańskiego”; prowadzi głównie brzegiem Wisły będąc bardzo atrakcyjnym pod względem krajobrazowym; szlak ma 11 km długości,
- Szlak niebieski „Ks. dr Władysław Łęgi” poświęcony wybitnemu znawcy archeologii i etnografii Kociewia, którego bardzo interesująca trasa biegnie z Terespoła do Laskowic w sąsiedztwie doliny Wdy; szlak ma 22,3 km długości.

Przez gminę Świecie prowadzą również 4 następujące szlaki rowerowe:

- Międzynarodowa Trasa Rowerowa R-1 (szlak niebieski) prowadząca od Calais (Francja) do St. Petersburga (Rosja) przebiega także przez gminę Świecie, na odcinku od Gruczna do Głogówka Królewskiego i dalej przez most na Wiśle prowadzi po prawej stronie Wisły do Grudziądza,
- Szlak czerwony prowadzący z Torunia do Czerska trasą: Toruń – Zamek Bierzgłowski – Siemoń – Unisław – Płutowo – Starogród – Chełmno – Głogówko Królewskie – Świecie – Osie – Tleń – Śliwice – Czersk; szlak ma łącznie 126 km długości,
- Szlak zielony przedstawiający walory turystyczne Doliny Fordońskiej, na trasie: Bydgoszcz Osiedle Leśne – Bydgoszcz Las Gdański – Nowy Fordon – Topolno – Gruczno – Głogówko Królewskie koło Świecia – Chełmno – Ostromecko – Stary Fordon; szlak o długości 89 km,
- Szlak rowerowy czarny prowadzący po Dolinie Dolnej Wisły następującą trasą: Cierpice – Solec Kujawski – Bydgoszcz – Świecie – Nowe – Gniew – Tczew – Kwidzyn – Grudziądz – Chełmno – Ostromecko – Zamek Bierzgłowski; szlak ma 447 km długości.

Na terenie gminy Świecie występują także fragmenty szlaków wodnych Wisły i Wdy. Szlak Wisły, jako droga wodna nadaje się do uprawiania różnych form turystyki wodnej, łącznie z żeglugą pasażerską. Wda, jak już wspomniano, jest lewym dopływem Wisły. Nadaje się tylko do organizacji spływów kajakowych. Jest to szlak bardzo malowniczy i atrakcyjny krajoznawczo.

Poza szlakami turystycznymi na terenie gminy Świecie wytyczono dwie ścieżki przyrodnicze, wykorzystywane do upowszechniania wiedzy na temat funkcjonowania systemów przyrodniczych w dolinie rzecznej. Są to:

- **Ścieżka dydaktyczna „Czarcie Góry”** prowadząca ze Świecia do Sartowic, pokrywająca się z czarnym szlakiem turystyki pieszej; ścieżka na długość około 10 kilometrów, przedstawia bogactwo i różnorodność komponentów oraz procesów związanych z funkcjonowaniem doliny Wisły,

- **Ścieżka dydaktyczna „Góry Diabelce”** prowadząca ze Świecia do Wiąga, na której krajobrazy dna doliny Wisły i strefy zboczowej, typy gleb i zbiorowiska lasów, procesy erozji bocznej Wisły, procesy denudacyjne (ruchy masowe) oraz erozję wąwozową przedstawiono w 12 punktach informacyjnych.

3. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

Jak już wspomniano na terenie gminy Świecie zamieszkuje 33,9 tys. mieszkańców. Na każde 100 mężczyzn przypada około 109 kobiet. W gminie od szeregu lat notuje się niewielki, ale dodatni przyrost naturalny. Korzystnym zjawiskiem społecznym jest fakt, że przyrasta liczba ludności w wieku produkcyjnym, natomiast niekorzystne jest zjawisko zmniejszania się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i jednocześnie zwiększania się liczby osób w wieku poprodukcyjnym¹. W porównaniu do woj. kujawsko-pomorskiego i kraju sytuacja w tym względzie w gminie Świecie jest korzystniejsza.

Według danych PUP w Świeciu w sierpniu 2008 roku w gminie zanotowano 1478 osób jako bezrobotnych. Wśród bezrobotnych zdecydowanie przeważają kobiety (71%). PUP w Świeciu prowadzi szereg działań w celu zmniejszenia bezrobocia. Między innymi bezrobotni kierowani są do wykonywania zadań w ramach robót publicznych, zatrudnieni przy pracach interwencyjnych oraz pracach społecznie użytecznych, młode osoby kierowane są na staże w celu zdobycia pierwszego doświadczenia zawodowego, prowadzone są różne szkolenia.

Gmina Świecie należy do jednostek o wysokiej aktywności gospodarczej. Świadczy o tym wysoka liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. W 2006 r. było zarejestrowanych 3266 podmiotów, w tym: fundacje, spółki z kapitałem zagranicznym (austriackim, francuskim, fińskim, holenderskim, południowoafrykańskim, brytyjskim, amerykańskim i niemieckim), spółdzielnie, stowarzyszenia i organizacje społeczne, spółki prawa handlowego oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą².

Stabilny rozwój gospodarczy gminy stymulują także takie działania jak: utworzenie w pełni uzbrojonych obszarów inwestycyjnych Vistula Park I i Vistula Park II, utworzenie funduszu pożyczkowego i funduszu poręczeń kredytowych, zwolnienia i ulgi w podatku od nieruchomości, czy powstanie inkubatora przedsiębiorczości.

W gospodarce gminy Świecie do dominujących branż można zaliczyć: przemysł papierniczy i rolno-spożywczy, handel, budownictwo, transport i rolnictwo. W gminie występuje przewaga małych i średnich firm przetwórczych i usługowych. Ponad 60% obszaru gminy związane jest z produkcją rolną. Na terenie gminy funkcjonuje około 1100 gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha.

¹ „Strategia rozwoju gminy Świecie na lata 2008-2017”

² „Strategia ...” op. cit.

Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi około 8,5 ha. Istotną rolę w gminie odgrywają instytucje prowadzące działalność doradczą i informacyjną. Są to pozarządowe organizacje rozwojowe, organizacje ubezpieczeniowe oraz biura rachunkowe.

Podstawę gospodarki gminy stanowi przemysł papierniczy. Największe przedsiębiorstwo tej branży to zakłady celulozowo-papiernicze Mondi Świecie S.A. Decydujący wpływ na rozwój przedsiębiorczości indywidualnej na terenie gminy ma rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, które najszybciej dostosowują się do zmiennych warunków gospodarki rynkowej oraz są segmentem gospodarki, który generuje najwięcej miejsc pracy.

O dalszych, dużych możliwościach rozwoju gminy Świecie świadczy stan infrastruktury technicznej. Gmina jest zwodociągowana w 98%, natomiast długość sieci kanalizacyjnej zaspokaja potrzeby jej mieszkańców w 85%. W porównaniu do średniej województwa kujawsko-pomorskiego jest to o 8% więcej w przypadku zwodociągowania i 23 % biorąc pod uwagę sieć kanalizacyjną.

O dużej aktywności społeczności lokalnej świadczy między innymi liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz mieszkańców w celu zaspokojenia ich potrzeb społecznych. Korzystnym dla zwiększenia efektów tych działań jest powołanie w gminie koordynatora i zespołu ds. współpracy z tymi organizacjami. Na terenie gminy Świecie obecnie działa około 60 tego typu organizacji.

4. Obecny system obsługi ruchu turystycznego

Podstawową rolę w obsłudze ruchu turystycznego odgrywa miasto Świecie, stanowiące ośrodek obsługi i rozrządu ruchu turystycznego, głównie krajoznawczego i tranzytowego (drogowego). Poza miastem na terenie gminy ukształtowany jest obecnie system obsługi ruchu turystycznego składający się z ośrodków i punktów obsługi turystów oraz szlaków turystycznych. Należą do nich: pojedyncze ośrodki wczasowo-wypoczynkowe, gospodarstwa agroturystyczne, zespoły zabudowy letniskowej, miejsca wypoczynkowe na szlakach turystycznych, kąpieliska, plaże, pomosty itp.

Istotnym elementem łączącym i rozprowadzającym ruch turystyczny na terenie gminy jest system szlaków turystycznych. Są to szlaki: wodne, szlaki piesze i rowerowe. Szlaki wodne - a szczególnie szlak wodny rzeki Wdy oraz (obecnie w mniejszym stopniu szlak wodny Wisły) – stanowiąc powinny podstawowy markowy produkt turystyczny gminy. W niniejszej koncepcji proponuje się odpowiednie zagospodarowanie turystyczne południowej części szlaku wodnego rzeki Wdy a docelowo także Wisły. Na zagospodarowanie to powinny składać się punkty odpoczynkowe na szlaku wodnym, które można też wykorzystać jako pola biwakowe. Proponuje się zlokalizować te punkty na północ od miejscowości Sulnówko Wybudowanie oraz w sąsiedztwie Kozłowa. Obiekty te powinny dysponować następującymi elementami zagospodarowania:

- * pole biwakowe o pojemności do 20 miejsc,

- * nabrzeże do wodowania i wyciągania na ląd kajaków oraz miejsce do składowania kajaków,
- * elementy małej architektury,
- * urządzenia sanitarne,
- * miejsce spożycia posiłków.

Szlaki piesze łączą najatrakcyjniejsze przyrodniczo i krajoznawczo tereny gminy. Uznano, że istniejący układ szlaków pieszych w gminie jest ukształtowany zasadniczo prawidłowo. Jedyne w przyszłości powinien zostać uzupełniony przez szlaki łącznikowe, w tym zwłaszcza łączące szlaki lądowe i wodne w połączeniu szlaku wodnego Wdy z kompleksem leśnym w otoczeniu miejscowości Świąte i dalej z obszarem parku krajobrazowego.

Na terenie gminy coraz bardziej popularna staje się turystyka i rekreacja konna. Wynika to także z faktu, że jest to forma, która może być uprawiana w ciągu całego roku. Już obecnie na tym terenie znajduje się kilka obiektów (stajnie, obiekty agroturystyki), które oferują lub mogą oferować jazdę konną, rajdy konne, naukę jazdy konnej, wypożyczanie koni, przejażdżki bryczkami a zimą kurligi. W niniejszej koncepcji rozwojowi turystyki konnej przypisuje się znaczącą rolę, co wyraża się proponowaną lokalizacją szeregu dalszych ośrodków i baz turystyki konnej. Należy podkreślić, że powinna temu towarzyszyć budowa powiązanego systemu szlaków konnych, które połączą te obiekty. Przebieg szlaków konnych wymaga konsultacji z obecnymi właścicielami obiektów turystyki konnej oraz uzgodnień przebiegu na terenach rolnych i leśnych z odpowiednimi władzami oraz właścicielami terenów. Należy podkreślić, że istotną przeszkodą dla rozwoju systemu szlaków konnych jest obwodnica miasta Świecia.

Szlaki rowerowe prowadzą przez najciekawsze przyrodniczo i kulturowo fragmenty gminy a najważniejszą rolę odgrywa szlak rowerowy wyznaczony na terenie Zespołu Parków Krajobrazowych. Szlaki rowerowe w wielu przypadkach pokrywają się ze szlakami pieszymi. Zagospodarowanie turystyczne szlaków rowerowych powinno być podobne do zagospodarowania szlaków pieszych, a mianowicie należy wprowadzić odpowiednie oznakowanie, tablice informacyjne o walorach turystycznych, drogowskazy oraz miejsca odpoczynkowe.

Istniejący przebieg szlaków turystycznych na terenie gminy tworzy układ wiążący ze sobą rejony koncentracji zagospodarowania turystycznego. Układ ten ukształtowany jest w formie kilku pętli, składających się z różnych rodzajowo szlaków. Umożliwia to tworzenie odpowiednich pakietów produktu turystycznego turystyki aktywnej, łączące się także z formami pobytowymi oraz formami turystyki aktywnej. Może to być wędrówka konna, rowerowa, wodna i zwiedzanie Świecia organizowane dla wypoczywających w gospodarstwie agroturystycznym, czy hotelu. Wymaga to nie tylko utworzenia odpowiednio oznakowanych i zagospodarowanych węzłów szlaków turystycznych wodnych i lądowych (np. tablice informacyjne, punkty odpoczynkowe), ale także w niektórych przypad-

kach wprowadzenia krótkich odcinków lądowych szlaków łącznikowych (pieszych, rowerowych i konnych).

Z propozycją połączeń między turystycznymi szlakami wodnymi i lądowymi (pieszymi, konnymi, rowerowymi) związane są możliwości tworzenia skojarzonych produktów turystycznych. Dla przykładu przedstawiono poniżej propozycję tego typu produktów turystycznych, uwzględniając docelowe zagospodarowanie szlaków turystycznych i ich otoczenia. Jest to pakiet produktów turystycznych nawiązujący do rzeki Wdy i terenów sąsiadujących, który proponuje się nazwać jako „Wędrówka szlakami Wdy i jej otoczenia”. Przykładowy program wędrówki jest następujący (etapy 1 lub 2 dniowe):

- spływ kajakiem Wdą od Tlenia (poza terenem gminy Świecie) do punktu odpoczynkowego na szlaku wodnym Wdy w miejscowości Sulnówko Wybudowanie, nocleg,
- wędrówka rowerowa do Deczna, program rekreacyjny nad jeziorem i w jego otoczeniu, uczestnictwo w imprezie muzycznej, nocleg w ośrodku wypoczynkowym Deczno,
- wędrówka rowerowa Deczno – Czaple – Święte, powrót do punktu odpoczynkowego na szlaku wodnym Wdy w miejscowości Sulnówko Wybudowanie, nocleg,
- dalszy ciąg spływu kajakowego do Kozłowa, kilkugodzinna wędrówka konna po okolicy, nocleg w gospodarstwie agroturystycznym w Kozłowie,
- dalszy ciąg spływu kajakowego na trasie Kozłowo – Świecie, zwiedzanie miasta, nocne zwiedzanie zamku, nocleg w centrum obsługi turystyki wodnej przy zamku,
- rejs statkiem pasażerskim z przystani żeglugi do Chełmna, zwiedzanie Chełmna, powrót do centrum obsługi turystyki wodnej przy zamku w Świeciu, nocleg,
- ciąg dalszy zwiedzanie miasta, zakończenie imprezy, biesiada przy ognisku.

Jednym z podstawowych warunków rozwoju turystyki na terenie gminy jest sprawny system informacji i obsługi turystycznej. Głównym elementem tego systemu powinna być Świecka [Lokalna] Organizacja Turystyczna, w której funkcjonować powinny takie podmioty jak np.:

- dyrekcja Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego,
- przedstawiciele władz samorządowych,
- touroperatorzy i biura podróży, gestorzy bazy noclegowej i gastronomicznej,
- organizatorzy atrakcji turystycznych,
- przewodnicy turystyczni, przewodnicy oprowadzający po terenie Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego,
- przedstawiciele punktu informacji turystycznej,
- firmy i przedsiębiorstwa oraz osoby fizyczne bezpośrednio i pośrednio związane z gospodarką turystyczną.

Do głównych zadań omawianej organizacji należeć powinny przede wszystkim:

- koordynacja działań w sferze obsługi ruchu turystycznego i rekreacyjnego na terenie gminy,
- prowadzenie bazy danych z pełnym pakietem informacji oraz rezerwacji turystycznej,
- promocja turystyczna obszaru w ścisłym powiązaniu z działaniami samorządu,
- prowadzenie badań marketingowych,
- monitorowanie zjawisk turystycznych,
- prowadzenie działalności doradczej i szkoleniowej w zakresie turystyki,
- tworzenie produktów turystycznych,
- współdziałanie z animatorami imprez,
- przygotowywanie ofert inwestycyjnych i odpłatna ich promocja,
- wspieranie ze środków własnych inwestycji turystycznych,
- przyciąganie kapitałów krajowych i zagranicznych w gospodarce turystycznej,
- współdziałanie ze wszystkimi podmiotami funkcjonującymi w dziedzinie turystyki na terenie gminy.

Jeżeli chodzi o obecne działania promocyjne, to sprowadzają się one obecnie głównie do wydawania materiałów informacyjnych, map, folderów, przewodników itp. Materiały te ocenić należy pozytywnie, o czym decyduje nie tylko jakość edytorska tych materiałów, ale także ich wysoka jakość merytoryczna. W kolejnych edycjach folderów i przewodników o gminie należy jednak uszczegółwić informacje praktyczne dotyczące elementów infrastruktury turystycznej, w tym zwłaszcza znajdujących się na trasach turystycznych.

Należy podkreślić, że istotną rolę w systemie informacji i promocji turystycznej obszaru odgrywają informacje umieszczone przy drogach tranzytu turystycznego, zwłaszcza przy drogach krajowych: Gdańsk - Świecie – Bydgoszcz/Toruń oraz ważnej drodze tranzytu turystycznego z południowej i południowo-wschodniej części Polski i Warszawy na środkowe i zachodnie wybrzeże Bałtyku (Warszawa/Łódź – Toruń – Świecie - Tuchola. Do najważniejszych elementów należą w tym przypadku tablice informacyjne, drogowskazy itp. promujące atrakcje turystyczne gminy i przyciągające na ten teren turystów.

5. Krajowy i zagraniczny ruch turystyczny

Charakterystykę ruchu turystycznego w gminie Świecie przedstawiono na podstawie: danych Głównego Urzędu Statystycznego dotyczących wykorzystania bazy noclegowej zbiorowego zakwaterowania.

rowania w latach 2003-2007, wywiadów z gestorami i właścicielami bazy noclegowej, zarządzającymi atrakcjami turystycznymi oraz własnych obserwacji.

W przypadku danych GUS charakterystyka odnosi się do ruchu krajowego i zagranicznego. Analizowano dwa podstawowe wskaźniki statystyczne, a mianowicie liczbę turystów korzystających z noclegów i liczbę udzielonych noclegów. Wskaźniki te analizowano w dwóch układach czasowych, a mianowicie; dla poszczególnych lat okresu ostatnich 5 lat oraz dla poszczególnych miesięcy w dwóch latach 2006 i 2007. Na podstawie liczby korzystających z noclegów i liczby udzielonych noclegów określono także długość pobytu turystów na rozpatrywanym obszarze.

W okresie 2003-2007 z noclegów w bazie zbiorowego zakwaterowania najwięcej turystów skorzystało w 2003 roku (5,9 tys.), natomiast najmniej w roku 2004 (4,3 tys.). W obiektach tych nocowało od 1,0 do 1,3 tys. turystów zagranicznych (tab. 2, rys. 1).

Tabela 2.

Liczba korzystających z noclegów i liczba udzielonych noclegów w bazie zbiorowego zakwaterowania w gminie Świecie w latach 2003 – 2007.

Rok		2003	2004	2005	2006	2007
Korzystający	Ogółem	5923	4290	4376	5235	5117
	Cudzoziemcy	1304	1175	1080	1045	1265
Udzielone noclegi	Ogółem	11372	7013	7161	8930	8823
	Cudzoziemcy	3244	2556	2313	2302	2663

Stanowi to od 20,0% w 2006 roku do 27,0% w roku 2004 ogółu nocujących w tej bazie. Dla przykładu w 2007 roku najwięcej turystów zagranicznych w gminie Świecie (tab. 3) przybyło z Niemiec (323 osoby), Finlandii (214 osób) i Austrii (108 osób).

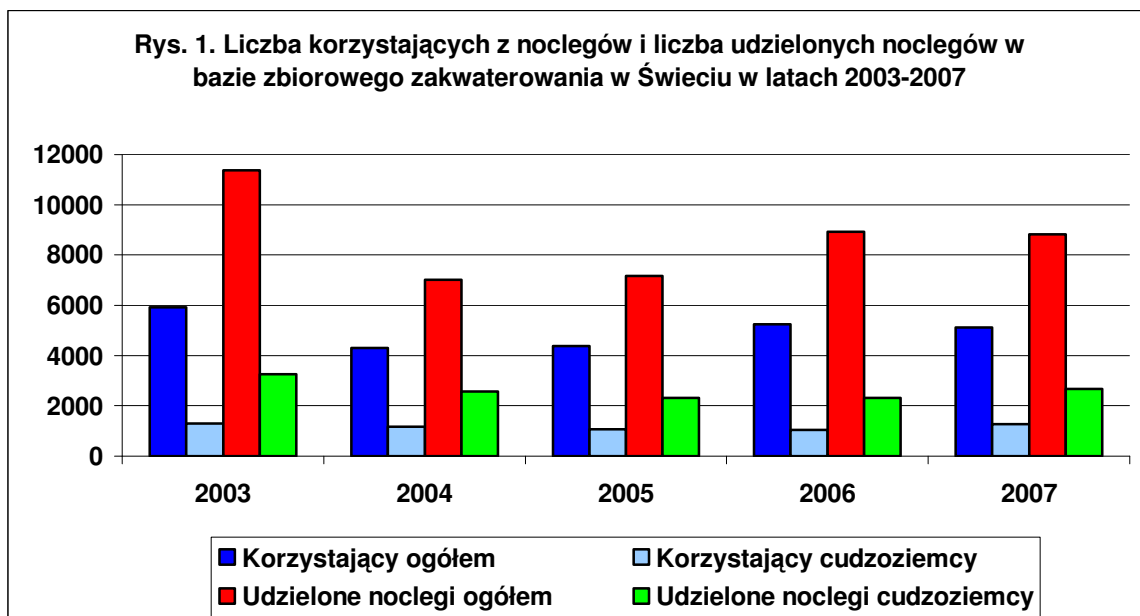


Tabela 3. Ruch turystyczny zagraniczny w gminie Świecie w 2007 r. według krajów pochodzenia.

Lp.	Kraj	Korzystający z noclegów	Udzielone noclegi
1.	Austria	108	176
2.	Czechy	63	182
3.	Finlandia	214	442
4.	Francja	55	151
5.	Holandia	83	136
6.	Niemcy	323	705
7.	Szwecja	81	150
8.	Wielka Brytania	48	94

W latach 2003 – 2007 w obiektach zakwaterowania zbiorowego w gminie udzielono od 7,0 tys. noclegów w 2004 roku do 11,4 tys. noclegów w roku 2003. Należy podkreślić, że po spadku liczby udzielonych noclegów w latach 2004 i 2005 nastąpił dość znaczny wzrost tej liczby w latach 2006 i 2007. Cudzoziemcom najwięcej noclegów (3,2 tys.) udzielono w 2003 roku, natomiast najmniej (2,3 tys.) – w roku 2006 (tab. 4, rys. 2).

Z porównania liczby udzielonych noclegów z liczbą korzystających z noclegów wynika, że turyści przebywali w bazie zbiorowego zakwaterowania na terenie gminy średnio od 1,6 dnia (2004 rok) do 3,5 dnia (2003 rok). Turyści zagraniczni w analizowanym okresie zatrzymywali się średnio przez ponad 2 dni.

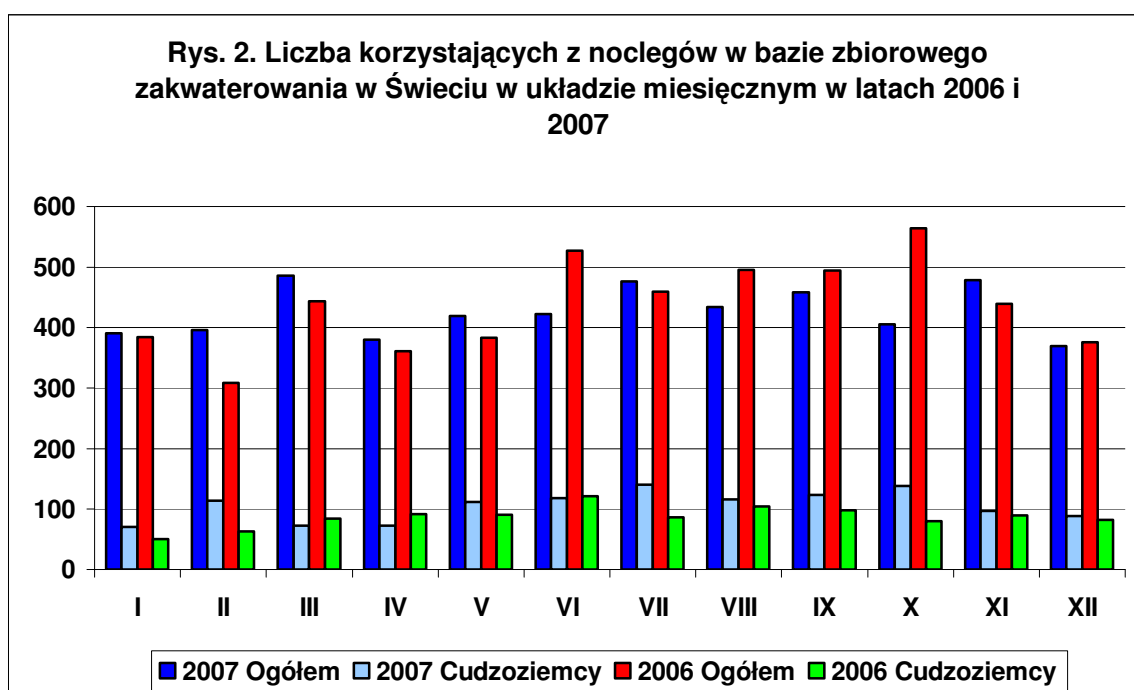
Rozpatrując liczbę korzystających z bazy zbiorowego zakwaterowania w układzie miesięcznym widać brak wyraźnej sezonowości tego zjawiska. Najmniej jednak korzystających notuje się w miesiącach zimowych (styczeń, luty, grudzień) oraz w kwietniu, natomiast najwięcej w miesiącach letnich i jesiennych oraz w marcu. Podobna sytuacja występuje w przypadku gości zagranicznych,

przy czym wyraźnie najwięcej cudzoziemców korzysta z noclegów w miesiącach lipcu i październiku w 2007 r. i w czerwcu 2006 r. (tab. 4, rys. 2).

Tabela 4.

Liczba korzystających z noclegów w mieście i gminie Świecie w bazie zbiorowego zakwaterowania w układzie miesięcznym w latach 2006 i 2007.

Rok	Korzystający	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Razem
2007	Ogółem	391	396	486	380	419	423	476	434	458	406	478	370	5117
	Cudzoziemcy	71	114	73	73	112	118	140	116	124	138	97	89	1265
2006	Ogółem	384	308	444	361	383	527	460	495	494	564	439	376	5235
	Cudzoziemcy	51	63	85	92	91	121	87	105	98	80	90	82	1045

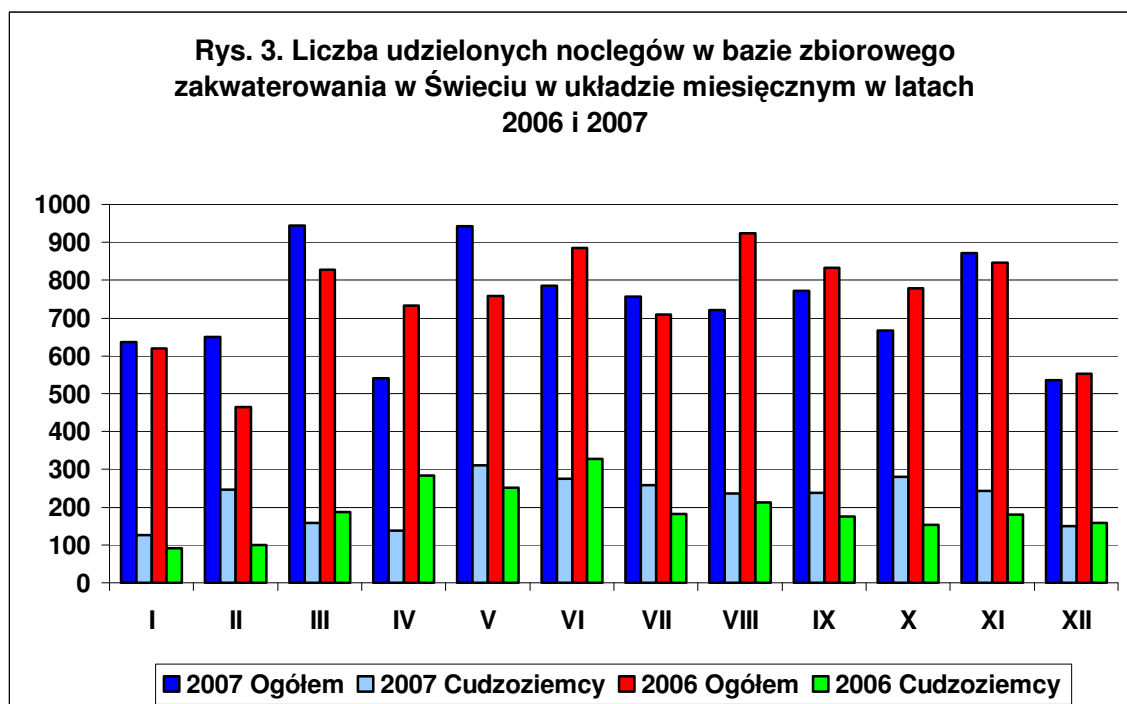


Rozpatrując liczbę udzielonych noclegów zauważyć można podobny rozkład tego zjawiska w ciągu roku, jak w przypadku liczby korzystających z noclegów. W 2007 r. najwięcej noclegów udzielono w marcu, maju i listopadzie, natomiast w 2006 r. w czerwcu i sierpniu. Najmniej noclegów w 2007 r. udzielono w kwietniu i grudniu, a w 2006 r. w lutym i grudniu. W przypadku turystów zagranicznych w 2007 r. najwięcej noclegów udzielono w maju i w październiku, natomiast w 2006 r. w kwietniu i czerwcu. Najmniej noclegów cudzoziemcom udzielono w miesiącach zimowych (tab. 3, rys. 3).

Tabela 3. Liczba udzielonych noclegów w mieście i gminie Świecie w bazie zbiorowego zakwaterowania w układzie miesięcznym w latach 2006 i 2007.

Rok	Udzielone noclegi	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Razem
2007	Ogółem	637	650	945	541	942	785	756	721	772	667	872	535	8823
	Cudzoziemcy	127	246	158	139	311	276	259	236	238	280	243	150	2663
2006	Ogółem	620	465	827	733	758	885	710	924	832	778	846	552	8930

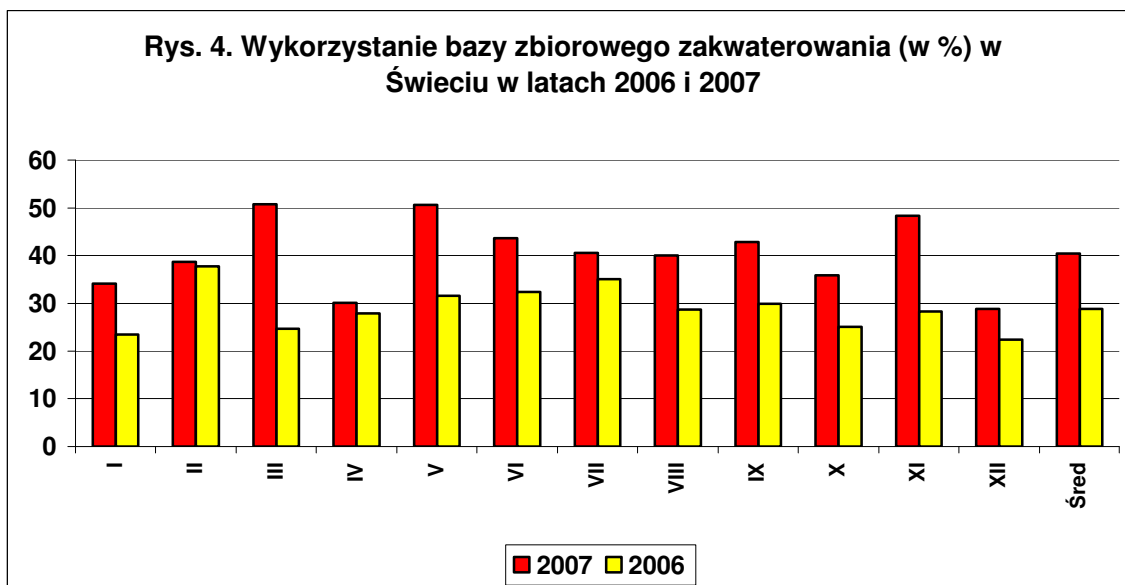
Cudzoziemcy	91	99	188	283	251	328	182	212	175	154	180	159	2302
-------------	----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-------------



Średnie wykorzystanie miejsc noclegowych w analizowanych dwóch latach jest dość znacznie różniące się i wynosi 40,4 % w 2007 r. oraz 28,8 % w roku 2006. W skali roku wykorzystanie bazy w 50% i więcej wystąpiło tylko w dwóch miesiącach w marcu i w maju 2007 roku. Niskie wykorzystanie bazy noclegowej, poniżej 30% w 2007 roku wystąpiło tylko w grudniu, natomiast w 2006 roku aż w 8 miesiącach (tab. 4, rys. 4).

Tabela 4. Wykorzystanie miejsc noclegowych (w %) w bazie zbiorowego zakwaterowania w mieście i gminie Świeciu w układzie miesięcznym w latach 2006 i 2007.

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Średnia
2007	34,2	38,7	50,8	30,1	50,6	43,6	40,6	40,1	42,9	35,9	48,4	28,8	40,4
2006	23,5	37,8	24,6	27,9	31,6	32,4	35,1	28,7	29,8	25,0	28,2	22,3	28,8



Reasumując należy stwierdzić, że wykorzystanie bazy zakwaterowania zbiorowego w gminie Świecie nie należy do typowych, które występuje w gminach o podobnych walorach turystycznych. W wykorzystaniu tym widać niewielkie różnice pomiędzy poszczególnymi miesiącami. Brak jest wyraźnych maksimów i minimów. Nasuwa to wniosek, że w tej gminie tego typu baza jest wykorzystywana w większym stopniu w innych celach niż wypoczynkowe, czy turystyczne.

Przeprowadzone wywiady z gestorami i właścicielami bazy noclegowej, zarządzającymi atrakcjami turystycznymi oraz własne obserwacje pozwoliły na całościowe oszacowanie wielkości ruchu turystycznego w gminie Świecie. Ruch turystyczny w skali roku przedstawia się następująco:

- w bazie zbiorowego zakwaterowania – 5,0 tys. osób,
- w pozostałych obiektach – około 20,0 tys. osób,
- ruch turystyczny beznoclegowy – około 25,0 tys. osób , w tym na zamku 10-12 tys. osób.

W sumie ruch turystyczny w gminie Świecie oszacowano na około **50,0 tys. osób rocznie**.

6. Dominujące formy turystyki i możliwości ich dalszego rozwoju

Na terenie gminy Świecie rozwija się szereg form turystyki. Są to takie formy jak: turystyka pobytowa, turystyka krajoznawcza, turystyka kwalifikowana (specjalistyczna), agroturystyka i turystyka świąteczna.

6.1. Turystyka krajoznawcza

W ramach tej formy turystyki przedmiotem zainteresowania turystów na terenie gminy Świecie są głównie walory krajoznawcze, do których zalicza się:

- zasoby krajobrazowe i osobliwości przyrody (walory środowiska przyrodniczego),
- walory kulturowe dziedzictwa duchowego (folklor, obrzędy ludowe, dzieła sztuki ludowej),
- zabytki budownictwa sakralnego i świeckiego, pamiątki historyczne, muzea,
- walory współczesnych osiągnięć człowieka.

Turystyka krajoznawcza na terenie gminy, a szczególnie w Świeciu ma bardzo dogodne warunki do dalszego rozwoju. Podstawą tego rozwoju są występujące na tym terenie wymienione powyżej walory krajoznawcze oraz działania władz gminy w kierunku ich wzbogacania (np. rewitalizacja Starego Rynku, dbanie o estetykę miasta) i udostępniania.

6.2. Turystyka kwalifikowana (specjalistyczna)

Turystyka kwalifikowana umożliwia zapewnienie minimum aktywności ruchowej, w znacznie większym stopniu niż inne formy turystyki. Turystyka kwalifikowana pomaga w regeneracji sił fizycznych i psychicznych. Ta forma turystyki wymaga posiadania odpowiedniego sprzętu turystyczno-sportowego, którego używanie często poprzedza odpowiednie przeszkolenie, a w niektórych przypadkach konieczne jest posiadanie uprawnień formalnych. Turystyka kwalifikowana w gminie Świecie to takie formy jak: turystyka piesza, turystyka rowerowa, turystyka konna, turystyka edukacyjna, turystyka kajakowa i żeglarska, wędkarstwo. Dalszy rozwój tej formy turystyki wiąże się z realizacją szeregu przedsięwzięć związanych z turystyką wodną, które zaproponowano w niniejszej koncepcji.

6.3. Agroturystyka

Agroturystyka jest jedną z form turystyki wiejskiej i dotyczy wypoczynku w funkcjonującym gospodarstwie rolnym. Wynika to z faktu, że produkcja roślinna i hodowla zwierząt są jedną z najważniejszych atrakcji. Agroturystyka wiąże się ze specyficzną atmosferą domową, ze wspólną z gospodarzami pracą, kontaktem z przyrodą, różnymi formami rekreacji i uczestnictwem w wiejskiej kulturze. Ta forma turystyki obejmuje zakwaterowanie, często również usługi gastronomiczne, różne atrakcje, wykorzystanie walorów turystycznych i infrastruktury rejonu, w którym położony jest dany obiekt. Agroturystyka jest formą wypoczynku, adresowaną przede wszystkim do turystów indywidualnych oraz rodzin. Nie wymaga zbytnio rozbudowanej bazy noclegowej bądź żywieniowej, ale baza ta powinna charakteryzować się odpowiednim, stosunkowo wysokim standardem zarówno w miejscu zakwaterowania jak i w jego bezpośrednim otoczeniu. Na terenie gminy Świecie gospodarstwa agroturystyczne, poza usługami noclegowymi i gastronomicznymi, oferują szeroki wachlarz atrakcji, takich, jak: kontakt ze zwierzętami w gospodarstwie, przejażdżki bryczką po okolicy, hippika, wyciecz-

ki konne, imprezy okolicznościowe, imprezy plenerowe, grillowanie, korzystanie przez dzieci z placów zabaw.

W gminie Świecie występują korzystne warunki do dalszego rozwoju agroturystyki. Rozwój tej formy turystyki zaproponowano w trzech następujących miejscowościach: Czaple, Sulnówko Wybudowanie i Skarszewy.

6.4. Turystyka pobytowa

Turystyka pobytowa obejmuje wyjazdy o charakterze stacjonarnym. Cel takiego wyjazdu jest powiązany z potrzebą wypoczynku, poprawy zdrowia, czy zmiany otoczenia. Z turystyką pobytową wiążą się wczasy, pobyty w ośrodkach wypoczynkowych, czy pensjonatach, pobyty sanatoryjno-uzdrowiskowe, kolonie, obozy. Może to być wypoczynek bierny w postaci np. plażowania lub czynny (aktywny) związany z zajęciami ruchowymi: pływanie, nurkowanie, jazda konna, spacer, czy uprawianie sportu w miejscu pobytu np. siatkówka, golf, tenis. Na terenie gminy Świecie wypoczynek pobytowy związany jest głównie z obiektami wypoczynkowymi nad jez. Deczno, obiektami agroturystycznymi i domkami letniskowymi. Dalszy rozwój tej formy turystyki jest możliwy, lecz w stopniu umiarkowanym, gdyż dla przykładu nad jez. Deczno przy zdecydowanym zwiększeniu presji turystycznej zbiornik ten może ulec degradacji.

6.5. Wypoczynek świąteczny

Wypoczynek świąteczny jest obecnie jedną z najpopularniejszych form turystyki. Są to przede wszystkim podróże odbywane podczas weekendów, świąt i innych wolnych dni w ciągu tygodnia, poza urlopem lub wakacjami. Są to najczęściej wyjazdy krótkookresowe zwykle z jednym lub dwoma noclegami. Są to także wyjazdy jednodniowe bez noclegu. Wypoczynek świąteczny może być realizowany na terenach atrakcyjnych turystycznie, w podmiejskich strefach rekreacyjnych, gdzie występują najczęściej ośrodki wypoczynku świątecznego w formie plaży i kąpielisk. Jak w przypadku jez. Deczno w tego typu ośrodkach może mieć miejsce łączenie funkcji wypoczynku świątecznego z turystyką pobytową.

7. Identyfikacja i ocena produktów turystycznych, w tym produktów markowych

Produkty turystyczne tworzą podstawowe dobra turystyczne oraz dobra materialne i usługi świadczone przez wytwórców produktu, które zaspokajają podstawowe i komplementarne potrzeby turysty. Ważnym składnikiem produktów jest także dostępność komunikacyjna miejsc docelowych oraz cena płacona przez klienta³.

³ J. Altkorn „Podstawy marketingu” Kraków 2003

Na produkt turystyczny gminy Świecie składają się nie tylko usługi turystyczne, czy wytwory pracy ludzkiej, ale także takie cechy obszaru jak: piękno krajobrazu (szczególnie skarpy nadwiślańskiej, doliny Wisły, urozmaiconych pod względem rzeźby terenu fragmentów wysoczyzny), czystość wody w jez. Deczno, gościnność mieszkańców, zabytki czy folklor.

W gminie Świecie ruch turystyczny widoczny jest przede wszystkim w sezonie letnim, dlatego też większość produktów turystycznych dotyczy na ogół tego okresu. Są one ściśle związane z walorami turystycznymi, zagospodarowaniem turystycznym, położeniem części gminy w Dolinie Dolnej Wisły oraz przy szlaku komunikacyjnym północ – południe.

Oferowane produkty turystyczne odnoszą się do omówionych powyżej form turystyki. Do produktów turystycznych w gminie Świecie w szczególności należą:

- **w ramach turystyki krajoznawczej:**
 - zwiedzanie Świecia, łącznie ze zwiedzeniem izby regionalnej i muzeum,
 - uczestnictwo w cyklu wycieczek rowerowych w celu poznania okolicy,
 - wędrówka śladami osadnictwa mennonickiego,
 - uczestnictwo w imprezach kulturalnych,
- **w ramach turystyki kwalifikowanej:**
 - spływy kajakowe szlakiem Wdy i Mątawy,
 - wędrówki siecią szlaków pieszych i rowerowych,
 - uprawianie żeglarstwa na jez. Deczno,
 - wędkowanie na zbiornikach wodnych i rzekach,
 - wędrówki konne,
- **pobyty w gospodarstwach agroturystycznych:**
 - nauka jazdy konnej,
 - wędrówki konne po okolicy,
 - wycieczki rowerowe,
 - przejażdżki bryczką,
- **w ramach turystyki pobytowej:**
 - pobyty w Ośrodku Wypoczynkowym nad jez. Deczno,
 - obozy młodzieżowe w Ośrodku Harcerskim,
 - obozy żeglarskie,
 - wczasy w siodle.

Z przedstawionych powyżej produktów turystycznych na kształtowanie jako produktu markowego może zasługiwać jedynie w przyszłości otoczenie zamku wraz z Centrum Turystyki Wodnej.

8. Uwarunkowania formalno-prawne

Do najważniejszych uwarunkowań prawnych jest stworzenie podstaw formalno-prawnych rozwoju turystyki na szczeblu gminnym w powiązaniu z działaniami na szczeblu powiatowym. Istotną rolę w tym zakresie odgrywają działania mające na celu odpowiednie zagospodarowanie przestrzenne i nadzór budowlany, gospodarka wodna, ochrona środowiska i przyrody, ochrona dóbr kultury, instytucje kultury, leśnictwo, łowiectwo, rolnictwo, transport i promocja.

Spośród uwarunkowań formalno-prawnych na szczeblu gminnym podstawowe znaczenie ma tworzenie a następnie ściśle egzekwowanie prawa lokalnego. Tworzenie prawa lokalnego związane jest przede wszystkim z odpowiednimi zapisami w „studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy” oraz w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego. Prawo to tworzą także uchwały rad gminnych odnoszące się bezpośrednio lub pośrednio do możliwości rozwoju turystyki. Bezpośrednio o możliwościach tych decydują: ustanowione prawa dotyczące podatków, funkcji i przeznaczeniu poszczególnych obiektów np. przeznaczenie obiektu komunalnego do obsługi ruchu turystycznego, wprowadzenie ulg podatkowych dla rolników - organizatorów usług agroturystycznych. Pośrednio o możliwościach tych decydują uchwały dotyczące na przykład:

- statusu wsi letniskowych i wsi agroturystycznych,
- roli turystyki dla harmonijnego rozwoju jednostek osadniczych, z maksymalnym wykorzystaniem i ochroną posiadanych wartości zabytkowych.

Wśród działań prawnych wymienić należy także i te, które dotyczą ochrony i rekultywacji poszczególnych elementów środowiska, eliminacji zagrożeń zewnętrznych wpływających na czystość wód powierzchniowych i podziemnych oraz jakość środowiska leśnego, a także ochrony środowiska przed agresywnymi formami turystyki.

Działania prawne pośrednio związane z rozwojem turystyki umożliwiać powinny np. przechodzenie rolników z tradycyjnej produkcji żywności - przez produkcję integrowaną - do ekologicznej, skierowanej na rynek turystyczny. Działania prawne sprowadzają się w tym przypadku do wprowadzania przepisów prawa lokalnego inspirowanych miejscowych producentów żywności do tych zmian. Sprzyjać temu powinny również ułatwienia podatkowe dla związków producentów tej żywności.

Istotne przekształcenia dokonują się obecnie w przypadku własności ziemi i obiektów turystycznych. Obejmują one przede wszystkim wykup i dzierżawę terenów przeznaczonych do zabudowy letniskowej. Istotne przekształcenia własnościowe dotyczą także obiektów turystycznych, które w wielu przypadkach stanowią obecnie własność prywatną. Dla niektórych ogólnodostępnych obiektów zagospodarowania turystycznego istnieje potrzeba uregulowania spraw własności, co stanowi podstawowy warunek ich rozwoju.

9. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest skuteczną metodą oceny silnych, słabych stron oraz szans i zagrożeń dla rozwoju gospodarki turystycznej. W ujęciu strategicznym dla rozwoju turystyki w gminie Świecie⁴ analiza SWOT zawiera szereg wniosków stanowiących jedną z ważnych podstaw konstrukcji niniejszej pracy. Uwzględniając ocenę zawartą w omawianej strategii poniżej przedstawiono jedynie silne i słabe strony wynikające zarówno z przeprowadzonych badań terenowych, jak również wywiadów i oceny stanu istniejącego gospodarki turystycznej w gminie. Są to:

Silne strony

1. Występowanie terenów cennych przyrodniczo: Dolina Dolnej Wisły, Bory Tucholskie, rzeki Wisła i Wda.
2. Występowanie walorów kulturowych (Zamek, zabytkowe kościoły, Chrystkowo), ekspozycje walorów kulturowych (Zamek – muzeum, makieta zamku, Ośrodek Dydaktyczno-Muzealny ZPKChiN).
3. Dbłość o obiekty zabytkowe; starania o pozyskanie na ten cel środków ze źródeł pozabudżetowych.
4. Rozwój gospodarstw agroturystycznych, w tym wysoko wyspecjalizowanych, np. Kozłowo (turystyka konna).
5. Atrakcyjne walory oraz zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne ośrodka wypoczynkowego nad jez. Deczno.
6. Istniejące imprezy kulturalne, rekreacyjne i sportowe (rośnie znaczenie „Festiwalu Smaku” i „Festiwalu Bieńka”).
7. Położenie komunikacyjne w sąsiedztwie autostrady A1 i w węźle dróg krajowych nr 1 i nr 5 (w przyszłości droga ekspresowa S5), tras tranzytu turystycznego.
8. Korzystne położenie geograficzne, bliskość dużych ośrodków miejskich istotnych źródeł ruchu turystycznego.
9. Korzystne nastawienie władz samorządowych oraz miejscowej społeczności do rozwoju turystyki.
10. Rozwinięta infrastruktura ochrony środowiska i infrastruktura komunalna (wodociągi i sieć kanalizacyjna).
11. Występowanie terenów inwestycyjnych.

Słabe strony

1. Prowadzone działania promocyjne (np. brak wykorzystania w promocji krzywej wieży).

⁴ Strategia Rozwoju Gminy Świecie na lata 2008-2017, op.cit.

2. Mało zróżnicowana i niewystarczająca infrastruktura turystyczna.
3. Brak zagospodarowania dobrze wytyczonego systemu szlaków rowerowych i pieszych.
4. Brak zagospodarowania szlaków wodnych.
5. Brak odpowiedniej informacji o niektórych obiektach agroturystycznych.
6. Wizerunek Świecia jako miasta związanego z celulozą.
7. Słaby rozwój form turystyki kwalifikowanej (np. pieszej, wodnej) oraz krajoznawczej.
8. Niewystarczające materiały promocyjne (np. Zamek) oraz słaba informacja przy drogach dojazdowych do Świecia.
9. Brak w administracji samorządowej (Urząd Miasta) stanowiska do spraw turystyki.
10. Niewystarczające zagospodarowanie turystyczne Wdy i Wisły.
11. Niewystarczające zagospodarowanie i oznakowanie szlaków turystycznych oraz gospodarstw agroturystycznych (np. w Grucznie).
12. Brak oświetlenia Zamku jako najważniejszego waloru turystycznego miasta

Szanse

1. Umiejętne wykorzystanie zewnętrznych środków pomocowych na budowę lub podniesienie standardu infrastruktury turystycznej.
2. Rozwój turystyki stanowi szansę na podniesienie poziomu życia mieszkańców.
3. Nawiązanie współpracy i koordynacji w obsłudze ruchu turystycznego (Toruń i Chełmno – turystyka krajoznawcza; Bydgoszcz i Grudziądz – turystyka wodna na Wiśle; Tleń – turystyka kajakowa na Wdzie może przyczynić się do wzrostu wielkości ruchu turystycznego w gminie Świecie.
4. Wykreowanie markowego produktu turystycznego i jego promocja.
5. Międzynarodowa współpraca z miastami partnerskimi.

Zagrożenia

1. Utrata turystów w wyniku braku koordynacji w obsłudze ruchu turystycznego.
2. Silna konkurencja polskiej i zagranicznej oferty turystycznej.
3. Odływ młodych ludzi do większych i bardziej rozwiniętych ośrodków miejskich.
4. Wzrost konkurencji ze strony innych miast i gmin w pozyskiwaniu inwestorów.
5. Ograniczenia inwestycyjne związane z położeniem części gminy na obszarze Zespołu Parków Krajobrazowych.

W tym świetle należy podkreślić najważniejsze oczekiwania mieszkańców miasta w sferze organizacji imprez turystycznych, kulturalnych, spośród których do najważniejszych należą⁵: turnieje rycerskie, imprezy promujące kulturę i kuchnię regionalną oraz imprezy dla młodzieży.

II. Koncepcja rozwoju turystyki

1. Atrakcyjność i konkurencyjność turystyki w gminie Świecie na tle powiatu świeckiego i województwa kujawsko – pomorskiego

Rozpatrując atrakcyjność i konkurencyjność turystyki w gminie Świecie na tle powiatu świeckiego i woj. kujawsko-pomorskiego należy odnieść się przede wszystkim do podziału województwa

⁵ na podstawie Strategii Rozwoju Gminy Świecie na lata 2008-2017

na subregiony turystyczne⁶. Należy podkreślić, że subregiony turystyczne w woj. kujawsko-pomorskim wydzielone zostały na podstawie występowania obszarów z walorami wypoczynkowymi i krajoznawczymi o charakterze przyrodniczym o najwyższej, wysokiej i średniej randze w skali kraju⁷ a ocena zasobów turystycznych środowiska przyrodniczego oraz zasobów turystycznych środowiska historyczno-kulturowego przedstawiona została na tle przebiegu szlaków turystycznych oraz innych uwarunkowań, do których zaliczyć należy np. występowanie obszarów chronionych, położenia w sąsiedztwie głównych źródeł zanieczyszczenia środowiska itp. Na tej podstawie wydzielono w województwie 9 subregionów turystycznych a jednym z nich jest **subregion tucholski** obejmujący powiaty Tuchola i Świecie.

Subregion tucholski charakteryzuje się korzystną dostępnością komunikacyjną, co wynika z faktu że przez ten obszar przebiegają cztery główne trasy tranzytu turystycznego w skali kraju: Łódź - Tuchola - Kołobrzeg, Poznań - Bydgoszcz - Świecie - Gdańsk, Grudziądz - Warlubie - Skórcz oraz Bydgoszcz - Tuchola - Brusy. Znaczenie widokowe ma tzw. „Droga Nadwiślańska” Bydgoszcz - Świecie - Warlubie - Nowe. Należy podkreślić, że trasa Bydgoszcz - Świecie - Grudziądz - Olsztyn stanowi jeden z głównych szlaków tranzytu turystycznego z Europy Zachodniej na Mazury i do krajów nadbałtyckich. Należy podkreślić, że bardzo ważną rolę dla obsługi ruchu turystycznego w skali subregionu spełnia trasa Świecie - Tleń.

Subregion Tucholski obejmujący północno-zachodnią część województwa należy do najbardziej atrakcyjnych i intensywnie użytkowanych części regionu. Decydują o tym nie tylko bardzo atrakcyjne walory środowiska przyrodniczego Borów Tucholskich wraz z najbardziej atrakcyjnymi turystycznie dolinami rzek Brdy i Wdy (Czarnej Wody), ale także walory kulturowe związane z Kociewiem i regionem Borów Tucholskich. Jest to przede wszystkim teren o znacznym zalesieniu oraz wraz z rozwiniętym systemem hydrograficznym rzek i jezior, co umożliwi to rozwój różnych form turystyki, rekreacji i sportów wodnych. Na terenie subregionu znajdują się 3 parki krajobrazowe: znaczna część Tucholskiego i prawie cały Wdecki Park Krajobrazowy oraz fragment Zespołu Parków Krajobrazowych Nadwiślańskiego i Chełmińskiego z siedzibą dyrekcji w Świeciu.

Atrakcyjność i konkurencyjność turystyki w gminie Świecie na tle powiatu świeckiego i województwa kujawsko-pomorskiego rozpatrywać należy na tle systemu organizacyjnego turystyki funkcjonującego w formie 3-stopniowego systemu obejmującego: główne ośrodki obsługi i rozrządu ruchu

⁶ Uwarunkowania rozwoju produktu turystycznego w województwie kujawsko-pomorskim, Instytut Turystyki Zakład Naukowo-badawczy w Toruniu, Toruń 2000, Załącznik: mapa w skali 1 : 200 000 „Województwo kujawsko-pomorskie. Subregiony turystyczne”

⁷ Potencjał turystyczny Polski. Instytut Turystyki Bydgoszcz-Wrocław 1992

turystycznego (Bydgoszcz, Toruń), regionalne i lokalne ośrodki obsługi i rozrządu ruchu turystycznego, którymi są przede wszystkim miejscowości o większej lub mniejszej koncentracji zagospodarowania i ruchu turystycznego (np. Grudziądz, Brodnica, Tuchola) oraz miejscowości turystyczne i punkty bezpośredniej obsługi turystyki. Do tej ostatniej grupy należy m. in. położony niedaleko od Świecia Tleń oraz inne elementy obsługi jak np: ośrodki i zespoły ośrodków wypoczynkowych, większe zespoły zabudowy letniskowej, miejsca wypoczynkowe na szlakach turystycznych, kąpieliska, plaże, punkty informacji turystycznej w obiektach bezpośredniej obsługi turystów itp. Obecnie na omawianym terenie gminy Świecie nie wykształcił się żaden z w/w elementów tego systemu. Należy jednak podkreślić, że w systemie obsługi turystyki na terenie województwa istotną rolę odgrywają także szlaki turystyczne, głównie szlaki motorowe i piesze, w tym również te znajdujące się na terenie powiatu świeckiego.

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego warunki naturalne oraz istniejące i planowane zagospodarowanie turystyczne pozwalają na oferowanie typów produktu turystycznego w skali regionu, kraju i Europy. Spośród tych produktów turystycznych część znajduje się na terenie powiatu świeckiego, z których wymienić należy: turystyka pobytowa, turystyka w obiektach agroturystycznych, obiektach letniskowych, w obiektach czasowo-wypoczynkowych, formy turystyki wodnej, w tym zwłaszcza spływy kajakowe Wdą, wypoczynek codzienny i świąteczny w formach rekreacji nadwodnej i nawodnej, udział w imprezach kulturalnych związanych z regionem, różne formy proekologiczne turystyki oraz formy rekreacyjno-sportowe. Miejsce powiatu świeckiego oraz gminy Świecie na tle omawianych subregionów turystycznych przedstawia tabela 5.

Tabela 5. Najważniejsze produkty turystyczne subregionów województwa kujawsko-pomorskiego i ich konkurencyjność w skali Polski i Europy

Subregion	Atrakcyjność w skali kraju	Atrakcyjność w skali Europy
BRODNICKI	<ul style="list-style-type: none"> • pobyty w ośrodkach wypoczynkowych i obiektach agroturystycznych • pobyt i wędrowki na terenie Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego 	<ul style="list-style-type: none"> • pobyt i wędrowki na terenie Pojezierza Brodnickiego • spływ kajakowy Drwęcą
BYDGOSKI	<ul style="list-style-type: none"> • zwiedzanie Bydgoszczy i Koronowa • turystyka wodna i sporty wodne na Zalewie Koronowskim 	<ul style="list-style-type: none"> • spływ kajakowy Brdą
CHEŁMIŃSKI	<ul style="list-style-type: none"> • zwiedzanie Grudziądza 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiedzanie Chełmna

	<ul style="list-style-type: none"> • żeglarstwo na jez. Wieczno 	
DOBRZYŃSKI	<ul style="list-style-type: none"> • pobyty w obiektach agroturystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • spływ kajakowy Drwęcą • imprezy na zamku w Golubiu-Dobrzyniu
KRAJEŃSKI	<ul style="list-style-type: none"> • pobyty w obiektach agroturystycznych • turystyka kwalifikowana 	-
PAŁUCKO-KUJAWSKI	<ul style="list-style-type: none"> • pobyty w ośrodkach wypoczynkowych i obiektach agroturystycznych • turystyka przyrodnicza 	<ul style="list-style-type: none"> • pobyt w uzdrowisku Inowrocław • zwiedzanie Biskupina
TORUŃSKI	<ul style="list-style-type: none"> • turystyka edukacyjna /planetarium/ • turystyka biznesowa 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiedzanie toruńskiej Starówki • pobyt w uzdrowisku Ciechocinek
TUCHOLSKI	<ul style="list-style-type: none"> • spływ kajakowy Wdą • pobyty w ośrodkach wypoczynkowych i obiektach agroturystycznych • turystyka przyrodnicza 	<ul style="list-style-type: none"> • spływ kajakowy Brdą
WŁOCŁAWSKI	<ul style="list-style-type: none"> • turystyka wodna i sporty wodne na Zbiorniku Włocławskim • pobyty w ośrodkach wypoczynkowych i obiektach agroturystycznych • pobyt w uzdrowisku Wieniec Zdrój 	-

Źródło: Uwarunkowania rozwoju produktu turystycznego w województwie kujawsko-pomorskim, Instytut Turystyki Zakład Naukowo-badawczy w Toruniu, Toruń 2000, Załącznik: mapa w skali 1 : 200 000 „Województwo kujawsko-pomorskie. Subregiony turystyczne”

2. Strategiczne cele rozwojowe turystyki

Najważniejszymi celami rozwoju gospodarki turystycznej w gminie Świecie są:

- dalszy rozwój gospodarki turystycznej z uwzględnieniem ochrony środowiska przyrodniczego (rozwój zrównoważony),
- podnoszenie konkurencyjności oferty turystycznej, tworzenie pakietów turystycznych,
- podnoszenie standardu bazy noclegowej i gastronomicznej,
- zwiększenie ruchu turystycznego: krajowego i zagranicznego,
- powstanie nowych miejsc pracy w gospodarce turystycznej i usługach towarzyszących,
- zwiększenie dochodów ludności dzięki zwiększeniu obsługi ruchu turystycznego,

- rozwój infrastruktury społecznej, kulturalnej i technicznej w nawiązaniu do gospodarki turystycznej, w tym turystyczne zagospodarowanie terenu, wytyczenie i oznakowanie szlaków,
- stworzenie i wypromowanie turystycznych produktów lokalnych.

Konstrukcja niniejszej koncepcji rozwoju turystyki oparta jest na założeniu, że poszczególne podmioty gospodarki turystycznej będą współdziałały. Zakłada się, że jednostki te nie powinny między sobą konkurować, ale uzupełniać się programem zagospodarowania i oferowanym produktem turystycznym wynikającym z istniejących uwarunkowań.

Wdrożenie niniejszej koncepcji rozwoju turystyki wiąże się z podjęciem szeregu działań warunkujących jej powodzenie. Proponowane działania adresowane są zarówno do władz powiatowych i gminnych, władz parku krajobrazowego oraz służb: ochrony środowiska, leśnych i planistycznych, ośrodków doradztwa rolniczego, jak również do wszystkich podmiotów działających w dziedzinie obsługi ruchu turystycznego. Są to propozycje działań odnoszące się przede wszystkim do zagospodarowania turystycznego, w tym dotyczące:

- restrukturyzacji istniejącego zagospodarowania turystycznego wraz z wprowadzaniem nowych elementów infrastruktury turystycznej,
- ekologizacji istniejącego zagospodarowania i użytkowania turystycznego, a głównie propozycje porządkowania istniejącej bazy turystycznej, propozycje zmiany form użytkowania turystycznego w kierunku rozwoju form przyjaznych środowisku,
- uwzględnienie proponowanych zmian w planach zagospodarowania przestrzennego gminy i w opracowaniach studialnych związanych z zagospodarowaniem turystycznym gminy.

Strategiczne cele rozwoju turystyki na omawianym terenie ujmują całościowo problematykę zagospodarowania i użytkowania turystycznego i mają charakter docelowy. Zaproponowane kierunki zagospodarowania turystycznego nie mają charakteru obligatoryjnego. Założono jednak, że zostanie utrzymana pewna dyscyplina realizacyjna w obrębie całej gminy, co pozwoli - w nawiązaniu do kompleksowego ujęcia problematyki przedstawionej w niniejszym opracowaniu - na prawidłowe funkcjonowanie turystyki na całym rozpatrywanym terenie.

Zaproponowana koncepcja rozwoju turystyki, w tym zwłaszcza zagospodarowania turystycznego, wynika zarówno z istniejących uwarunkowań, jak również z przyjętego podziału i docelowej organizacji zagospodarowania i obsługi turystyki. Ostatecznym celem jest zrównoważony rozwój turystyki w stosunku do uwarunkowań występujących w gminie.

Należy dodać, że propozycje rozwojowe gospodarki turystycznej zostały opracowane pod kątem korzyści, jakie płynąć powinny dla całego obszaru i jego mieszkańców. Wśród korzyści płynących z rozwoju turystyki wymienić należy przede wszystkim: podniesienie ogólnego poziomu życia ludności, zwiększenie zatrudnienia oraz zwiększenie wpływów finansowych, co dotyczy zarówno wpływów do budżetu gminy, podmiotów gospodarczych związanych bezpośrednio i pośrednio z obsługą ruchu turystycznego, jak i wzrostu dochodów mieszkańców.

Osiągnięcie przedstawionych wyżej strategicznych celów rozwojowych turystyki jest możliwe przez przyjęcie następujących strategicznych kierunków zagospodarowania turystycznego:

- kompleksowego zagospodarowania szlaku wodnego rzeki Wdy, głównie pod kątem obsługi form turystyki kajakowej w powiązaniu z turystycznymi szlakami lądowymi – przede wszystkim pieszymi i rowerowymi a docelowo konnymi,
- kompleksowe zagospodarowanie Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego dla obsługi form turystyki kwalifikowanej,
- wprowadzanie nowych obiektów agroturystyki na terenie gminy pod kątem ich współdziałania w sieci obiektów wyspecjalizowanych do obsługi zróżnicowanych form turystyki (np. bazy turystyki konnej),
- zagospodarowanie tras drogowych, w tym przede wszystkim głównych dróg tranzytu turystycznego.

Warunkiem realizacji strategii rozwoju produktu turystycznego na terenie gminy są odpowiednie kadry zarówno w administracji gminnej (np. stanowisko d/s turystyki), jak i w poszczególnych podmiotach obsługi turystyki.

Podstawowym założeniem niniejszej koncepcji rozwoju turystyki w gminie jest priorytetowe traktowanie takich działań jak: wprowadzanie nowych elementów zagospodarowania turystycznego, działania w sferze organizacyjnej oraz tworzenie wiodących produktów turystycznych.

3. Cele operacyjne

Według aktualnych planów inwestycyjnych gminy Świecie⁸ przyjętych do realizacji przez władze samorządowe do najważniejszych planowanych inwestycji należą:

- 1) zagospodarowanie turystyczne szlaku wodnego Wdy (inwestycja priorytetowa),
- 2) rewitalizacja zamku (inwestycja priorytetowa),

⁸ Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Świecie na lata 2008-2017 oprac. Invest Consulting S.A, Świecie 2008

- 3) rewitalizacja starej części miasta (inwestycja priorytetowa),
- 4) turystyczne oznakowanie miasta,
- 5) ścieżki rowerowe (inwestycja priorytetowa),
- 6) rewitalizacja campingu przy ul. Zamkowej,
- 7) rewitalizacja ośrodka czasowego nad jez. Deczno (inwestycja priorytetowa).

W niniejszej koncepcji rozwoju turystyki w gminie Świecie uznaje się słuszność celów operacyjnych wymienionych w w/w planie inwestycyjnym i proponuje się uszczegółowienie tych propozycji w formie przedstawionych niżej szczegółowych zadań realizacyjnych.

Przyjęto przy tym założenie, że głównym, strategicznym celem wszystkich działań powinna być poprawa oraz aktywizacja gospodarki turystycznej w gminie Świecie.

4. Zadania realizacyjne

Poniżej przedstawiono zadania realizacyjne nawiązujące do niniejszej koncepcji rozwoju turystyki w gminie Świecie. Są to w szczególności (mapa 1):

I. Zamek i centrum obsługi turystyki wodnej, głównie turystyki kajakowej i żeglarstwa.

Operacyjnym zadaniem priorytetowym jest realizacja istniejącego projektu dotyczącego zagospodarowania świeckiego zamku wraz z otoczeniem. Zgodnie z tym projektem należy podjąć niezwłocznie działania w celu realizacji planowanych elementów zagospodarowania, którymi są: przystań wodna, miejsca na kajaki, oświetlenie terenu, zagospodarowane miejsca do grillowania. Niezbędne jest także podniesienie standardu istniejącego campingu wraz z obiektem gastronomicznym, co jest zapisane w cytowanym powyżej wieloletnim planie inwestycyjnym gminy.

W dalszych działaniach operacyjnych i realizacyjnych proponuje się ponadto nowe, szersze spojrzenie na otoczenie zamku i w konsekwencji utworzenia wielofunkcyjnego centrum obsługi turystyki wodnej przeznaczonego głównie do obsługi turystyki kajakowej i żeglarstwa oraz obsługi innych form turystyki, w tym turystyki kwalifikowanej. Centrum to powinno stanowić jeden z najważniejszych elementów obsługi ruchu turystycznego w mieście.

Biorąc pod uwagę te uwarunkowania proponuje się rozszerzenie zakresu rzeczowego istniejącego projektu o takie elementy zagospodarowania i obsługi ruchu turystycznego jak:

- położona przy ujściu Wdy do Wisły **przystań pasażerska do obsługi żeglugi na Wiśle** jako element obsługi turystyki wodnej. Należy podkreślić, że przystań ta wymaga odpowiedniego oznakowania i zagospodarowania. Przystań stanowić powinna ważny element obsługi żeglugi pasażerskiej na Wiśle w bezpośredniej łączności z najbliższymi przystaniami pasażerskimi w Chełmnie i Grudziądzu oraz różnych form turystyki wodnej na szlaku wodnym Wisły i

Wdy. Przystań ta powinna być traktowana ponadto jako element obsługi (i łączności) dla terenów parku krajobrazowego położonych po obu stronach Wisły. Należy uwzględnić możliwość wykorzystania przystani przez niewielkie jednostki pływające, takie jak np. łodzie, tratwy, gondole, prom pasażerski. Jest to także ważny fragment Międzynarodowej Drogi Wodnej E-70 prowadzącej z Antwerpii przez Berlin, Bydgoszcz, Kaliningrad do Kłajpedy. Jest to również droga wodna o znaczeniu międzynarodowym E-40, prowadząca Wisłą z Gdańska przez Bydgoszcz, Toruń, Warszawę, następnie Bugiem, Muchawcem i Dnieprem do Morza Czarnego,

- **promenada łącząca istniejący most na Wdzie z zamkiem a także projektowaną przystanią pasażerską,**
- **zagospodarowany ciąg pieszy od zamku do istniejącego i zagospodarowanego punktu widokowego położonego w Świeciu w sąsiedztwie szpitala. Należy podkreślić, że wymaga to budowy kładki (mostek) łączącej brzegi Wdy przeznaczonej dla ruchu pieszego (bez ograniczeń i przeszkód dla turystyki wodnej),**
- **parking dla autokarów (wraz z oświetleniem terenu),**
- **istniejąca strzelnica (obiekt do gruntownej renowacji) stanowiący uzupełniający element zagospodarowania terenu związany z poszerzeniem oferty dla uczestników ruchu turystycznego.**

Jedną z innych możliwości i proponowanych elementów zagospodarowania omawianego centrum jest budowa **stoku narciarskiego ze skarpy nadwiślańskiej** (podobnie jak istniejący stok w dolinie Wisły w Unisławiu). Wyznaczenie przebiegu stoku wymaga opracowania szczegółowego planu realizacyjnego i warunkowane jest zachowaniem zasad ochrony środowiska przyrodniczego w uzgodnieniu i za zgodą władz parku krajobrazowego.

Jako uzasadnienie szerokiej propozycji niniejszego zagospodarowania należy podkreślić potrzebę budowy centrum wynikającą z takich istotnych - z punktu widzenia nowoczesnej gospodarki turystycznej - przesłanek jak: wysoka atrakcyjność turystyczna zamku jako obiektu obsługi form turystyki krajoznawczej i jego wyjątkowe położenie u zbiegu dwóch rzek (zamek wodny).

II. Ośrodek turystyki przyrodniczej wraz z polem namiotowym

Dla obsługi form turystyki przyrodniczej proponuje się utworzenie ośrodka turystyki przyrodniczej wraz z polem namiotowym w miejscowości Święte. Jest to obszar atrakcyjny przyrodniczo, charakteryzujący się dobrą dostępnością komunikacyjną jednocześnie o stosunkowo dobrze zachowanym środowisku przyrodniczym, co spowodowało, że znajduje się w obrębie parku krajobrazowego.

W tabeli 6 przedstawiono założenia programowe oraz proponowane zagospodarowanie i użytkowanie obiektu.

Tabela 6. Założenia programowe oraz proponowane zagospodarowanie i użytkowanie turystyczne ośrodka turystyki przyrodniczej w miejscowości Święte

Miejscowość	Święte
Przedsięwzięcie	Ośrodek turystyki przyrodniczej
Założenia programowe	<ol style="list-style-type: none"> 1) Obiekt o charakterze edukacyjno-przyrodniczym, głównie dla młodzieży. 2) Inwestycja wspomagana z wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, z udziałem środków pomocowych Unii Europejskiej.
Lokalizacja. Ogólna charakterystyka terenu	Obszar położony w północnej części gminy w obrębie ZPKChiN. W otoczeniu tereny leśne o dużym zróżnicowaniu siedliskowym i gatunkowym. W sąsiedztwie ciek wodny możliwy do spiętrzenia. Bardzo dobra dostępność komunikacyjna drogowa.
Opis projektu	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ośrodek na 20 całorocznych miejsc noclegowych. W sąsiedztwie możliwość lokalizacji niewielkiego pola namiotowego. 2) Sala wystawowa: ekspozycyjno-poglądowa. Przyrodnicze plansze tematyczne i tablice informacyjne. 3) Budowa niewielkiego zbiornika wodnego – kąpielisko. 4) Parking na samochody osobowe. Niewielki parking na autobusy w sąsiedztwie istniejącej zabudowy.
Elementy obsługi	<ol style="list-style-type: none"> 1) Recepcja. Centrum informacyjno-promocyjne. 2) Instruktorzy. Przewodnicy. 3) Dojście od ośrodka oznakowanym szlakiem – w nawiązaniu do sieci szlaków turystycznych ZPKChiN. 4) Ścisła współpraca z Dyrekcją Parku i ośrodkami edukacji ekologicznej.
Charakterystyka proponowanego produktu turystycznego	<ol style="list-style-type: none"> 1) Pobyty edukacyjno-wypoczynkowe. 2) Zwiedzanie wystawy. Udział w imprezach o charakterze przyrodniczym. Podglądanie przyrody. Fotosafari. 3) Baza wypadowa dla uczestników turystyki przyrodniczej i kwalifikowanej na terenie ZPKChiN.

Planowane wykorzystanie	Całoroczne, w formach indywidualnych i zbiorowych.
Termin zakończenia i etapowanie inwestycji	2010 Inwestycja 1-etapowa

III. Pole namiotowe

Jednym z ważnych elementów obsługi ruchu turystycznego w dolinie Wisły jest proponowane pole namiotowe w sąsiedztwie miejscowości Chrystkowo. Pole to spełniać powinno przede wszystkim rolę obsługi form turystyki kwalifikowanej, głównie pieszej i rowerowej w nawiązaniu do istniejącego obiektu zabytkowego w Chrystkowie a także obsługi form turystyki wodnej na Wiśle. Jednorazowa pojemność turystyczna pola nie powinna przekraczać 100 osób. Do proponowanych elementów zagospodarowania należą:

- samoobsługowa kuchnia turystyczna,
- urządzenia sanitarne (toalety ekologiczne - kabiny sanitarne, umywalnie), kosze i kontener na śmieci, szambo,
- punkt poboru wody pitnej i do mycia,
- elementy małej architektury (ławki, lampy oświetleniowe),
- miejsce na ognisko (kominek).

W bezpośrednim sąsiedztwie Wisły proponuje się lokalizację nabrzeża do wodowania i wyciągania na łód kajaków oraz miejsce do składowania kajaków. Połączenie nabrzeża z polem namiotowym wymaga budowy umocnionej ścieżki dojściowej.

IV. Tereny do rozwoju form sportowych

Jednym z elementów obsługi ruchu turystycznego i sportu a jednocześnie form uciążliwych dla środowiska przyrodniczego są proponowane tereny do rozwoju form sportowych. Proponowany teren położony jest w sąsiedztwie obszarów przemysłowych Przechowa, obwodnicy drogowej Świecie oraz w sąsiedztwie obszarów leśnych i charakteryzuje się ponadto dobrą dostępnością komunikacyjną. Mogą tu zostać zlokalizowane pola dla quadów, paintball a także do jazdy na rowerach górskich.

Proponowane tereny dla rozwoju wymienionych form sportowych wymagają opracowania szczegółowego planu realizacyjnego w odniesieniu do każdej z proponowanych form a następnie odpowiedniego zagospodarowania i oznakowania. Ze względu na znaczną uciążliwość dla środowiska przyrodniczego konieczne jest opracowanie oceny oddziaływania na środowisko przyrodnicze.

V. Istniejące tereny o funkcji turystycznej do doinwestowania

Jednym z najlepiej zagospodarowanych i dobrze funkcjonujących terenów o funkcji turystycznej w gminie Świecie jest ośrodek wypoczynkowy nad jeziorem Deczno. Teren ten charakteryzuje się nie tylko atrakcyjnymi walorami przyrodniczymi, ale także dobrym zagospodarowaniem turystycznym, w tym z wyjątkowo dobrze utrzymaną i zagospodarowaną strefą plażową i kąpieliskiem.

Ośrodek wymaga jednak doinwestowania w nowe elementy bazy noclegowej i gastronomicznej a także podniesienia standardu zaplecza sanitarnego. W zachodniej części ośrodka już obecnie trwają działania inwestycyjne związane z budową sceny a w sąsiedztwie istnieją możliwości budowy obiektu noclegowego (hotelu).

VI. Punkty widokowe do zagospodarowania

Strefa krawędziowa wysoczyzny schodząca do dna doliny Wisły posiada bardzo atrakcyjne punkty widokowe z możliwością obserwacji terenów otaczających, w tym zwłaszcza doliny Wisły, otaczających lasów i terenów parku krajobrazowego. Istniejący punkt widokowy w sąsiedztwie szpitala (tzw. Czarcie Góry) wymaga poprawy istniejących elementów zagospodarowania, co dotyczy głównie balustrady, miejsc odpoczynkowych a także poprawy stanu ścieżki dojściowej od parkingu.

Ze względu na atrakcyjne widokowo punkty proponuje się zagospodarowanie przynajmniej dalszych czterech punktów widokowych (mapa 1). Wymaga to nie tylko wyznaczenia i utwardzenia parkingów, oznakowania ścieżek dojściowych, ale także zagospodarowania proponowanych punktów obserwacyjnych. Punkty te stanowią świetne miejsce do obserwacji doliny Wisły, a także znajdującej się po drugiej strony rzeki panoramy Chełmna. Z tego względu celowa jest lokalizacja w omawianych punktach widokowych, zwłaszcza w sąsiedztwie Gruczna stanowisk obserwacyjnych wyposażonych w lunety, co powinno stanowić nie tylko jedną z ważnych atrakcji, ale stanowić atrakcyjny produkt turystyczny. Jeden z wybranych punktów widokowych powinien posiadać poza standardowym wyposażeniem punktów widokowych (barierki, ławki, sanitariaty, tablice informacyjne) także obiekt gastronomiczny.

VII. Proponowana lokalizacja tablic informacyjnych

Ze względu na opisane wcześniej korzystne położenie Świecia i gminy w stosunku do głównych krajowych i międzynarodowych tras tranzytu turystycznego proponuje się podjęcie aktywnych działań w dziedzinie promocji gminy i jej najważniejszych atrakcji turystycznych. Proponuje się ustawienie przy głównych szlakach drogowych, w czterech kluczowych komunikacyjnie miejscach (mapa 1) dużych tablic informacyjnych (banerów). Poza samą informacją ma to na celu przyciągnięcie przejeżdżających osób do odwiedzenia Świecia i całej gminy. Istotne jest, aby wyeksponowane zostały w formie graficznej cechy (logo) marki turystycznej Świecia.

VIII. Wsie o korzystnych warunkach do rozwoju agroturystyki

Na terenie gminy Świecie istnieją korzystne warunki do dalszego rozwoju sieci gospodarstw agroturystycznych. Jak wynika z przeprowadzonych badań i sondaży w istniejących obiektach agroturystycznych istnieją możliwości poszerzenia oferowanych usług i atrakcji. Istnieją także możliwości tworzenia nowych gospodarstw agroturystycznych a do wsi o najlepszych warunkach do rozwoju agroturystyki należą: Czapelki, Skarszewy i Sulnówko Wybudowanie.

IX. Proponowana lokalizacja miejsc odpoczynkowych na szlaku wodnym Wdy

Jak już wcześniej podkreślono jednym z bardzo ważnych walorów turystycznych gminy jest rzeka Wda (Czarna Woda) i istniejący i częściowo zagospodarowany turystycznie szlak wodny. Zdając sobie sprawę z istniejących uwarunkowań i przeszkód ograniczających wykorzystanie turystyczne tego atrakcyjnego szlaku wodnego należy postulować podjęcie działań w celu dalszego udrożnienia, zagospodarowania i promowania szlaku. Ważnym celem tych działań powinno być takie przystosowanie szlaku na odcinku Tleń - Świecie, aby stał się on równie wykorzystywany turystycznie jak górny odcinek rzeki.

Jednym z istotnych elementów zagospodarowania tego szlaku wodnego powinny być miejsca odpoczynkowe. Proponuje się lokalizację tych punktów przy granicy północno-zachodniej części gminy w sąsiedztwie miejscowości Sulnówko Wybudowanie i Kozłowo. Punkty te powinny dysponować następującymi elementami zagospodarowania:

- pole biwakowe o pojemności do 20 miejsc,
- nabrzeże do wodowania i wyciągania na ląd kajaków oraz miejsce do składowania kajaków,
- elementy małej architektury,
- urządzenia sanitarne,
- miejsce spożycia posiłków.

5. Rozwój produktów turystycznych

Analiza uwarunkowań rozwoju turystyki przedstawiona w rozdziale I niniejszej pracy wykazała, że w gminie Świecie występuje już obecnie szereg oferowanych produktów turystycznych oraz istnieją korzystne warunki do rozwoju nowych produktów turystycznych.

5.1. Wiodące produkty turystyczne

Do wiodących obecnie i przewidywanych w przyszłości do dalszego rozwoju produktów turystycznych gminy należą przede wszystkim:

- produkty turystyki kulturowej w tym głównie w oparciu o świecki zamek oraz wędrówki poznawcze śladami osadnictwa menonickiego w dolinie Wisły,
- produkty turystyczne biznesowej, w tym zwłaszcza oferty przedłużenia czasu pobytu uczestników turystyki biznesowej w Świeciu i okolicy przez uczestnictwo w imprezach kulturalnych, oraz w formach turystyki wodnej w oparciu o centrum obsługi turystyki wodnej,
- produkty turystyczne turystyki wypoczynkowej w oparciu o zmodernizowany Ośrodek Wypoczynkowy nad jez. Deczno,
- produkty agroturystyki wraz z poszerzeniem ofert istniejących gospodarstw agroturystycznych i nowo utworzonych obiektów.

5.2. Markowe produkty turystyczne

Najważniejszy turystyczny produkt markowym gminy Świecie powinien nawiązywać przede wszystkim do świeckiego zamku i jego otoczenia wraz z planowanym Centrum Obsługi Turystyki Wodnej. Budowa marki turystycznej jako integralnego elementu wizerunku turystycznego gminy powinna opierać się na podejmowaniu wszechstronnych działań, których celem powinno być wspieranie tworzenia i funkcjonowania zintegrowanych produktów markowych nawiązujących do tej marki.

6. Koncepcja harmonijnego zagospodarowania turystycznego

Podstawą koncepcji harmonijnego zagospodarowania turystycznego w gminie jest restrukturyzacja istniejących elementów zagospodarowania turystycznego oraz rozbudowa infrastruktury turystycznej. Do istniejących elementów zagospodarowania turystycznego wymagających restrukturyzacji należy przeważająca część bazy noclegowej. Elementy rozbudowy infrastruktury turystycznej przedstawiono w celach operacyjnych oraz na mapie 1.

7. Promocja produktu turystycznego

W gminie prowadzone są obecnie działania promocyjne w różnej postaci. Jest to przede wszystkim udział gminy w targach turystycznych, głównie krajowych. Główne działania prowadzone są przez władze samorządowe na szczeblu gminy a także we współpracy z władzami powiatowymi oraz ośrodkiem informacji turystycznej w Świeciu. Są to m.in. takie działania promocyjne jak: przygotowywania stoisk na targi turystyczne, udział w targach turystycznych, wydania folderu i informatora oraz przygotowania prezentacji multimedialnej, opracowywania kalendarza imprez kulturalnych i sportowych oraz współpracy ze środkami masowego przekazu. Działania promocyjne prowadzą także, często na własną rękę poszczególne podmioty obsługi ruchu turystycznego (np. hotele, gospodar-

stwa agroturystyczne). W działaniach tych stosowane są różne instrumenty promocyjne, takie, jak: własne strony internetowe, serwisy turystyczne na portalach internetowych, prasa, radio, telewizja, plakaty lub banery reklamowe, czy reklama przez sponsorowanie sportu.

Strategicznym celem działań promocyjnych powinna być promocja produktów turystycznych gminy i wykreowanie wizerunku gminy i Świecia jako miasta turystyki kulturowej, kwalifikowanej i biznesowej. Ważnym celem strategicznym powinno być także usprawnienie systemu informacji turystycznej wraz z realizacją działań operacyjnych i docelowe wdrożenie zintegrowanego systemu informacji turystycznej i jego włączenie w system krajowy i unijny a także utworzenie turystycznego banku danych gminy i Świecia.

8. Możliwości i działania w zakresie kształtowania i wzbogacania atrakcji turystycznych

Możliwości i działania w zakresie kształtowania i wzbogacania atrakcji turystycznych są zwykle w gestii poszczególnych podmiotów zajmujących się rozwojem własnych produktów turystycznych.

Należy jednak podkreślić, że jedną z ważnych dróg działań w zakresie kształtowania i wzbogacania atrakcji turystycznych są działania sfery publicznej odpowiedzialnej za infrastrukturę komunalną w zakresie jej łączności gospodarką turystyczną. W tym celu władze samorządowe powinny nawiązać ścisłą współpracę i wspólne działania w dziedzinie rozwoju turystyki i zwiększenia ruchu turystycznego z wybranymi miastami. Jeżeli chodzi o ośrodki turystyki krajoznawczej miastami tymi są przede wszystkim Chełmno, Toruń i Grudziądz. Jeżeli chodzi o turystykę kwalifikowaną są to miejscowości położone na terenach chronionych (np. we Wdeckim Parku Krajobrazowym) oraz na szlaku wodnym Wdy, głównie z gminą Osie.

9. Przewidywana wielkość ruchu turystycznego

Przedstawione w niniejszej pracy propozycje działań powinny zostać zrealizowane etapowo, co opisano poniżej. Efektem tych działań i planowanego zagospodarowania turystycznego powinien być przynajmniej dwukrotny wzrost ruchu turystycznego z obecnych około 50 tys. do około 100 tys. osób rocznie.

10. Harmonogram realizacji celów i zadań w układzie etapowym

Etapowanie działań w sferze zagospodarowania turystycznego w gminie podzielić można umownie na dwie zasadnicze części:

- zagospodarowania turystycznego świeckiego zamku i jego otoczenia oraz planowanego centrum obsługi turystyki wodnej w sąsiedztwie zamku jako podstawy do kształtowania turystycznego produktu markowego, oraz
- wszelkich innych działań dotyczących zagospodarowania turystycznego w sektorze prywatnym i publicznym na terenie gminy.

Zagospodarowanie turystyczne świeckiego zamku i jego otoczenia oraz planowanego centrum obsługi turystyki wodnej w sąsiedztwie zamku stanowi najważniejsze zadanie związane z podniesieniem rangi turystycznej gminy oraz zwiększeniem wielkości ruchu turystycznego.

W pierwszym etapie – w ciągu 2-3 lat - konieczne jest wprowadzenie podstawowych elementów zagospodarowania. Dotyczy to przede wszystkim:

- zagospodarowania bezpośredniego otoczenia zamku, w tym modernizacja campingu, budowa stacji wodnej, budowa parkingu dla autokarów, odbudowa strzelnicy itp.,
- budowy przystani pasażerskiej i innych opisanych elementów zagospodarowania, takich jak promenada nad Wdą, mostek przez rzekę do punktu widokowego i do miasta.

Drugi etap dotyczący innych działań związanych z zagospodarowaniem turystycznym i ukształtowaniem docelowego kształtu gospodarki turystycznej w sektorze prywatnym i publicznym na terenie gminy nie powinien trwać dłużej niż 5 lat a jego efekt należy umownie określić jako docelowy stan turystyki w gminie.

Etapowanie zagospodarowania turystycznego uzależnione jest od aktywności inwestorskiej w sektorze prywatnym oraz działań w sektorze publicznym. Jako ważne ocenić należy, że już obecnie obserwuje się podejmowanie intensywnych działań projektowych i realizacyjnych przez prywatnych inwestorów a takim przykładem są działania w sferze zagospodarowania gospodarstw agroturystycznych. W tym świetle należy podkreślić, że bardzo ważną rolę, decydującą o skuteczności sektora prywatnego są działania sektora publicznego, spośród których najważniejszymi są:

- opracowanie strategii i szczegółowych programów rozwoju turystyki w gminie,
- wprowadzenie do dokumentów planistycznych gminy proponowanych w niniejszej koncepcji propozycji zagospodarowania turystycznego,
- przygotowanie pakietów ofert produktów turystycznych i nawiązujących do tego materiałów informacyjnych i promocyjnych,
- intensyfikacja szkoleń dotyczących możliwości rozwoju agroturystyki (współdziałanie z ODR).

Określenie horyzontu czasowego realizacji budowy poszczególnych elementów zagospodarowania turystycznego i w/w działań jest trudny do sprecyzowania i wynika zarówno od aktywności władz samorządowych, jak również możliwych do dyspozycji środków finansowych. Należy podkreślić, że działania sektora prywatnego w sferze wykonawczej i realizacji poszczególnych elementów zagospodarowania turystycznego – jak już wspomniano – w dużym stopniu uzależnione są od skuteczności działania sektora publicznego i aktywności władz samorządowych, co bezpośrednio przekłada się na czas realizacji planów zagospodarowania turystycznego przedstawionych w niniejszej koncepcji.

III. System wdrożenia koncepcji rozwoju turystyki

1. Charakterystyka przyjętych w koncepcji przedsięwzięć i inwestycji turystycznych

Istniejące, sprzyjające uwarunkowania rozwoju turystyki na terenie gminy pozwalają na wprowadzenie szeregu nowych elementów zagospodarowania turystycznego, spośród których zdecydowana większość nie jest ujęta w planach zagospodarowania przestrzennego gminy. Zgodnie z założeniami dotyczącymi głównych funkcji rozwojowych turystyki zaproponowano nowe obiekty i urządzenia turystyczne, jak również tereny przeznaczone do lokalizacji różnych elementów zagospodarowania turystycznego. Charakterystykę tych elementów przedstawiono w rozdziale II.4.

2. Priorytetowe inwestycje i przedsięwzięcia turystyczne dla gminy

W proponowanych działaniach strategicznych i operacyjnych ważne są wszystkie przedstawione propozycje rozwojowe. Należy jednak uznać, że we wprowadzaniu w życie proponowanych działań w najbliższym okresie do priorytetów zaliczyć należy zamierzenia związane z zagospodarowaniem otoczenia świeckiego zamku i budową centrum obsługi turystyki wodnej. Jako priorytetowe uznać należy również działania związane z poprawą działań promocyjnych. Ważnym priorytetem jest wdrożenie zintegrowanego systemu informacji turystycznej.

3. Koncepcja promocji przedsięwzięć i inwestycji turystycznych. Metody pozyskania inwestorów i środków inwestycyjnych

Zaproponowane w niniejszej koncepcji przedsięwzięcia i inwestycje turystyczne realizowane będą z następujących środków:

- budżet gminy,
- dotacje rządowe (celowe i zlecone),
- kredyty bankowe,

- kredyty komercyjne,
- kapitał prywatny(/inwestorzy krajowi i zagraniczni),
- środki pomocowe Unii Europejskiej.

W przypadku inwestorów zewnętrznych konieczne jest podjęcie działań promocyjnych w celu uzyskania odpowiednich środków finansowych na realizację inwestycji.

Podstawowym narzędziem w procesie promocji przedsięwzięć i inwestycji turystycznych powinno być opracowanie ofert inwestycyjnych obejmującego inwestycje zaproponowane w niniejszej koncepcji. Oferta inwestycyjna powinna zostać sporządzona z wykorzystaniem środków multimedialnych (film, CD ROM, ilustrowany katalog). Oferta ta powinna być prezentowana przede wszystkim na targach inwestycyjnych i targach turystycznych. Każde z proponowanych przedsięwzięć powinno zostać skierowane do określonego kręgu odbiorców. Dla przykładu oferty związane z budową hoteli powinny zostać skierowane do polskich i zagranicznych grup kapitałowych zajmujących się inwestycjami hotelowymi. W przypadku kierowania ofert do inwestorów zagranicznych należy podjąć współpracę z Państwową Agencją Inwestycji Zagranicznych.

Promocję proponowanych przedsięwzięć oraz pilotowanie inwestycji turystycznych powinien prowadzić Wydział Gospodarki, Rozwoju i Współpracy Zagranicznej Urzędu Miasta.

4. Zadania administracji samorządowej w zakresie działań marketingowych, organizacyjnych i szkoleniowych związanych z wdrożeniem programu.

Wdrożenie niniejszej koncepcji zagospodarowania turystycznego na obszarze gminy uzależnione jest od dwóch głównych czynników: działania władz samorządowych w rozwoju turystyki i aktywność mieszkańców w rozwoju produktu turystycznego. Do najważniejszych zadań lokalnej administracji samorządowej w zakresie rozwoju gospodarki turystycznej należą przede wszystkim działania w sferze organizacyjnej, szkoleniowej i inwestycyjnej. Zadania te podzielić można umownie na następujące grupy działań: organizacyjno-kadrowe, ofertowe i w sferze komunalnej.

Celem działań organizacyjno-kadrowych jest stworzenie organizacyjnych podstaw i koordynacja rozwoju turystyki w obrębie gminy. W ramach administracji gminnej proponuje się utworzenie stanowiska d/s turystyki. Osoba zatrudniona na tym stanowisku powinna koordynować i stymulować wszelkie działania związane z rozwojem i funkcjonowaniem turystyki w gminie. Powinny być to osoby z wyższym lub średnim wykształceniem ze znajomością języków obcych oraz znajomością mechanizmów funkcjonujących na rynku turystycznym. W wielu przypadkach wymaga to specjalnego

przeszkolenia. Na ten cel w gminie powinien być tworzony fundusz szkoleniowy pochodzący z pobieranych opłat od poszczególnych podmiotów turystycznych działających na tym terenie.

Celem działań ofertowych jest poszukiwanie inwestorów i zachęcanie ich do inwestowania na terenie gminy. Działania te odnoszą się głównie do nowych inwestycji w turystyce, ale także do przekształceń własnościowych, czy zmian funkcjonalnych istniejącego zagospodarowania. W pakiecie ofertowym powinna zostać przedstawiona wstępna analiza opłacalności każdej oferowanej inwestycji. Zadaniem gmin jest stworzenie inwestorom najdogodniejszych warunków do realizacji oferty. Poszczególne oferty powinny być kierowane do różnych odbiorców w odniesieniu do proponowanych nowych elementów zagospodarowania turystycznego. Należy zaznaczyć, że działania ofertowe mogą pokrywać się w wielu przypadkach z działaniami promocyjnymi i mogą być skierowane do tych samych odbiorców na rynku turystycznym.

Celem działań w sferze komunalnej jest uporządkowanie oraz utrzymanie ogólnego ładu i estetycznego wyglądu a także ukształtowanie oryginalnej przestrzeni turystycznej poszczególnych miejscowości i stworzenie wyrazistego obrazu tego terenu odróżniającego go od innych. W efekcie prowadzić to ma do powstania emocjonalnej więzi turysty z tym terenem. Oryginalna przestrzeń turystyczna powstawać powinna nie tylko w wyniku jej odpowiedniego kształtowania, ale także dzięki wprowadzaniu elementów estetyzujących, do których zaliczyć można np: oflagowanie obiektów zabawkowych i użyteczności publicznej, wprowadzanie kwiatów w okresie cieplej pory roku w oknach na zewnątrz budynków mieszkalnych, ustawianie wykonanych w regionalnym stylu stołów i ławek przy wejściach do obiektów gastronomicznych, ustawianie estetycznie wykonanych koszy na śmieci, odpowiednim oznakowaniu tras turystycznych znajdujących się na tym terenie, ciągów zwiedzania i obiektów, usytuowanie dobrze utrzymanych i czytelnych tablic informacyjnych i drogowskazów itp.

Brak podstawowych elementów infrastruktury komunalnej stanowi w wielu przypadkach istotną barierę rozwoju turystyki. Zadaniem władz gminnych jest wykonanie podstawowych elementów tej infrastruktury, co dotyczy głównie: dróg dojazdowych i przelotowych ruchu turystycznego (parkingi, sanitariaty przydrożne), podstawowych elementów związanych z prawidłowym funkcjonowaniem gospodarki wodno-ściekowej (miejsca poboru wody pitnej, wywóz śmieci i odpadów itp.) oraz dbanie o czystość na szlakach turystycznych.

IV. Podsumowanie

Niniejsza koncepcja ujmuje problematykę rozwoju gospodarki turystycznej na terenie gminy Świecie a jej głównym celem jest określenie możliwości lepszego wykorzystania turystycznego tego terenu, co przedstawiono na tle oceny uwarunkowań rozwoju turystyki i koncepcji zagospodarowania turystycznego oraz funkcjonowania turystyki. Z takiego szerokiego ujęcia problematyki wynika szereg wniosków, spośród których najważniejszymi są:

- omawiany teren gminy Świecie charakteryzuje się stosunkowo wysoką atrakcyjnością turystyczną, co dotyczy zarówno walorów przyrodniczych jak i kulturowych,
- jednym z najważniejszych przyrodniczych walorów turystycznych tego obszaru jest dolina Wisły oraz jezioro Deczno wraz z otoczeniem,
- zaproponowane w niniejszej pracy nowe elementy zagospodarowania turystyczne nawiązują zarówno do stworzenia kompleksowej obsługi ruchu turystycznego w gminie,
- podstawowe znaczenie dla dalszego rozwoju gospodarki turystycznej ma stworzenie markowych produktów turystycznych w oparciu o świecki zamek oraz zagospodarowanie centrum obsługi turystyki wodnej przy ujściu Wdy do Wisły.